

FORSVARET

For alt vi har. Og alt vi er.

ÅRGANG 79 – UTGAVE 1/2026 – HEIMEVERNSBLADET
UTGIS AV KOMMUNIKASJONSSEKSJONEN I HEIMEVERNET

HEIMEVERNET

MER DRILL – MINDRE VENTING

Erfaringer fra Ukraina og treningen av ukrainske soldater endrer hvordan Heimevernet skal trene fremover. Målet er tryggere soldater og mer relevant trening.

SIDE 16

22 FORSKJELLEN PÅ SEIER OG TAP
Teknologi kan bli avgjørende

40 PUNKTUM I STORBRIANNIA
8000 soldater utdannet på 3,5 år

48 HVIS IKKE JEG, HVEM DA?
Med ett bein fortsetter han kampen

Frode Ommundsen

Generalmajor
Sjef Heimevernet

Kjære HV-soldater

Heimevernet ble etablert fordi Norge aldri igjen skulle stå uforberedt. Det ansvaret bærer vi fortsatt. Den 6. desember i år markerer vi at Heimevernet fyller 80 år. Generasjoner av heimevernssoldater har bidratt til å skape trygghet og beredskap for Norge siden 1946.

Heimevernet skal være relevant den dagen det virkelig gjelder, og vi vet at måten vi løser oppdrag på må utvikles i takt med verden rundt oss og de truslene vi står overfor. Derfor er jeg glad for å se at det er bred politisk vilje til å satse på et kapabelt og moderne heimevern. Det gir et godt grunnlag for videre utvikling.

Denne utgaven av Heimevernsbladet viser nettopp et heimevern i utvikling. Erfaringene fra krigen i Ukraina, vår egen innsats i operasjon Ellisiv og arbeidet med opplæring av ukrainske soldater gjennom operasjonene Interflex, Gungne og Gleipnir har gitt oss ny kunnskap om hva som kreves av soldater og avdelinger i en moderne konflikt eller krig. Den kunnskapen tar vi vare på og omsetter til bedre trening, bedre ferdigheter og økt operativ evne.

Derfor videreutvikler vi nå måten vi trener på. Mer drill, mindre venting og større fokus på de grunnleggende ferdighetene som gjør soldater i stand til å løse oppdrag under krevende forhold. Målet er enkelt: Når treningen er over, skal du være tryggere i rollen din og bedre rustet til å løse oppdraget ditt. Vi skal rett og slett trene mer på færre ting.

Samtidig skjer det en rask teknologisk utvikling. Droner, sensorer, digitale rapporteringssystemer og kunstig intelligens endrer måten militære styrker får situasjonsforståelse og tar beslutninger på. Heimevernet skal være en aktiv del av denne utviklingen. Teknologien skal ikke erstatte soldaten,

men gjøre soldaten bedre. Kombinasjonen av lokal kunnskap, menneskelig dømmekraft og moderne teknologi skal gi oss bedre situasjonsforståelse, raskere beslutninger og økt operativ effekt.

Men selv om teknologi, organisering og treningsmetoder utvikler seg, er det én faktor som alltid vil være avgjørende: menneskene. Forsvarsevne handler til syvende og sist om vilje, ansvarsfølelse og fellesskap. Det handler om soldater som møter opp når de blir kalt inn. Om ledere som tar ansvar. Om lag og tropper som bygger tillit gjennom trening og samhold. Forsvarsevne er bygd på den forsvarevnen hver enkelt av oss bærer med oss. Uten vilje har vi ingen reell evne.

2026 er også Totalforsvarsåret. Norges sikkerhet bygger på mer enn militær styrke alene. Forsvaret, offentlige myndigheter, næringsliv, frivillige organisasjoner og befolkningen må kunne virke sammen når det virkelig gjelder. Her har Heimevernet en særskilt rolle. Vi er til stede over hele landet, kjenner lokalsamfunnene og utgjør en naturlig bro mellom Forsvaret og de andre aktørene i totalforsvaret. Når kommunene nå skal øve på sine planverk, forventer jeg at våre områdesjefer og liaisoner kalles inn for gjensidig kompetanseheving og erfaringsutveksling sammen med våre øvrige samarbeidspartnere i totalforsvaret. Beredskap bygges gjennom relasjoner, samhandling og felles øving. Det er som kjent hele Norge som skal forsvare Norge.

Takk for innsatsen dere legger ned for Heimevernet og forsvaret av Norge. Jeg ønsker dere en god sommer og ser frem til å møte mange av dere på trening og øvelser i tiden som kommer.

Overalt – alltid

REDAKSJONEN

Ansvarlig redaktør:

Brigader Randi Åste Huse, NK/stabssjef HV

Redaktør:

Rådgiver Siv Iren Brænd

Grafisk design:

Tore Ellingsen

KOMMUNIKASJON I HEIMEVERNET

Kommunikasjonssjef HV:

Oberstløytnant Per Gunnar Grosberghaugen

Redaktør:

Rådgiver Siv Iren Brænd

Fagleder kommunikasjon HV:

Rådgiver Stein Cato Nybakken

Combat media team 1:

Seniorkonsulent Tore Ellingsen

Visekorporal 1. klasse Amanda Ehrnholm

Combat media team 2:

Oversersjant Kristian Kapelrud

Visespesialist Tor-Magnus Øverås

Combat media team 3:

Kvartermester Ingvild Ekrol

Spesialist Helene Sofie Thorkildsen

Media- og kommunikasjonssoldater:

Flysoldat Sebastian Brustad

Ledende flysoldat Kaisa Flaten Brekke

Ledende flysoldat Even Ødegårdstuen

TIPS OSS

Siv Iren Brænd

Telefon: 40028135

Epost: sbrand@mil.no

Heimevernsbladet

Postboks 393 Terningmoen

2403 Elverum

forsvaret.no/hv

TRYKK

Aksell AS

Bladet ble sendt til trykk 15. juni 2026

OPPLAG

45 187

FORSIDEN

Soldater fra Moss HV-område øver med ny treningsmodell.

Foto: Kaisa Flaten Brekke

FØLG OSS PÅ

Facebook

Instagram

Youtube

TRENING I ENDRING

Mer drill, mindre venting og trening bygget på erfaringer fra Ukraina og Interflex. Heimevernet tester nå en ny måte å gjennomføre områdetrening på, med høyere intensitet, tydeligere struktur og større fokus på grunnleggende soldatferdigheter. Målet er enklere undervisning, tryggere soldater og mer relevant trening. Men hvordan ser det ut i praksis?

TEKNOLOGI I FELT

Kan ny teknologi gjøre Heimevernet mer effektivt og samtidig gi soldatene mer motivasjon? Under øvelser testes sensorer, droner og nye samarbeidsformer mellom Forsvaret og sivile teknologiselskaper. Målet er bedre situasjonsforståelse og smartere bruk av ressursene. For soldatene handler det også om engasjement og følelsen av å være med på utviklingen.

Oppsummeringene av sakene i Heimevernsbladet er laget med hjelp av ChatGPT og er kvalitetssikret av Kommunikasjonsseksjonen i Heimevernet.

HEIMEVERNETS OPPDRAG I STORBRIANNIA AVSLUTTES

I over tre år har norske instruktører bidratt til å utdanne rundt 8000 ukrainske soldater og ledere i Storbritannia. Oppdraget har gitt sterke inntrykk, verdifull erfaring og ny læring som tas med hjem til Heimevernet.

INNHold

02 LEDER

Sjef Heimevernets ord

06 AKTUELT

Stort og smått fra HV-Norge

10 NY I HV

Cirka 4000 soldater starter i HV årlig

16 NY TRENINGSMODELL I HV

Hentet inn erfaringer fra Ukraina

22 UTVIKLING I HV

Testing og innføring av ny teknologi

26 VIKTIG TEKNOLOGI

Bedre situasjonsforståelse

28 MORALSK BOOST

Sensorteknologi

32 LEDERNE SOM MÅ SNU RYGGEN TIL

Lederutviklingskurs

34 VED VEIS ENDE

Styrker lederkompetansen i nord

36 SANITETSUTDANNING I USA

NOREX

40 INTERFLEX

Avsluttes i Storbritannia

44 TID TIL Å LANDE

Mellomlanding

48 HVIS IKKE JEG, HVEM DA?

Gungne

52 OVERLEVDE MOT ALLE ODDS

Ti prosent sjans til å overleve

56 DETTE BETYR DONASJONENE

Svekker ikke norsk forsvarsevne

58 80 ÅR I TJENESTE

Heimevernet ble etablert i 1946

NORSK-SVENSK GRENSESAMARBEID

TEKST: Even Ødegårdstuen FOTO: Kaisa Flaten Brekke

Til høsten samles over 2000 militære og sivile for å trene sammen på tvers av landegrensen.

5. mars møttes representanter fra norsk og svensk heimevern, politi, brannvesen, ambulanse, tollvesen, vegvesen, sivilforsvar og kommune ved fredsmonumentet på Morokulien, til IPC (Initial Planning Conference) for å planlegge årets øvelse Birkebeiner i Opplandske heimevernsdistrikt 05.

For første gang skal norske og svenske

etater trene sammen under en militær totalberedskapsøvelse. Distriktssersjant i HV-05, Øyvind Skoglund, forteller at det blir den største øvelsen HV-05 noensinne har hatt med tanke på de eksterne aktørene.

– Med tanke på at det er totalforsvarsåret og nye medlemskap i NATO ønsker vi å utvide vårt samarbeid med svenskene. De var med som observatører i fjor, og i år stiller de med samme beredskapsaktører som på norsk side, sier Skoglund.

Øvelsen vil bli holdt fra 17. til 24. oktober hovedsakelig i områdene Värmland, Örebro og Innlandet. Rundt 800 militære vil delta fra begge land, og det vil til sammen være nærmere 2500 personer involvert fra både militær og sivil side.

– Samarbeidet mellom Sverige og Norge er utrolig viktig på flere fronter, vi deler samme infrastruktur, tradisjon, historie og kultur. Vi må forsterke mulighetene våre til å reagere hvis det skulle skje noe, sier øvingsleder for sivil side i Sverige, Ole Bang.

KARTLEGG FORSVARSVILJEN I NOREG

TEKST: Tor-Magnus Øverås

Stipendiat Betina Slagnes (Forsvarets forskningsinstitutt 2021–2025, Universitetet i Oslo 2022–2026) har gjennomført «Totalforsvarsstudien 2025», som undersøkte forsvarsviljen i det norske totalforsvaret.

Studien tok utgangspunkt i spørsmålet om korvidt nordmenn er villige til å bidra til å forsvare Noreg gjennom si rolle i totalforsvaret.

Frå januar 2024 til juni 2025 gjennomførte Slagnes ei omfattande undersøking av forsvarsviljen i det norske totalforsvaret.

Nær 38 700 personar frå mellom anna Heimevernet, politiet og fagforeningar

vart inviterte til å delta. Om lag 5000 svara på undersøkinga, i tillegg til over 600 skriftlege tilbakemeldingar og 42 intervju med leiarar frå Forsvaret, fagforeningar, offentleg og privat sektor.

Resultata peikar tydeleg på at motivasjonen i stor grad blir forma av systemet rundt. Gode øvingar er kjenneteikna av realisme, relevans og god planlegging, og aukar forsvarsviljen. Uklare roller, manglande samhandling og svake øvingar verkar motsett.

Viljen til å møte på jobb under farlege forhold blir i størst grad påverka av tilgang på utstyr og materiell, kontakt med familie og økonomisk tryggleik. Samstun-

des er viljen lågare i krise og krig enn i ein normalsituasjon.

Intervjua med leiarar peikar på fragmentert ansvar og for lite samtrening som sentrale utfordringar. Stipendiat Slagnes sine analysar viser også at uklare ansvarsforhold og manglande samhandling på tvers av sektorar kan svekke beredskapen. Undersøkinga gir eit viktig kunnskapsgrunnlag for vidare utvikling av totalforsvaret, og peikar på behovet for tydelegare ansvar og rolleforståing, meir samarbeid, betre koordinering og meir trening på tvers av etatar og aktørar i totalforsvaret.

Les studien på: www.ffi.no

NY SKARPSKYTTERRIFLE

TEKST: Even Ødegårdstuen FOTO: HVSKS

Skarpskytteriflen 12,7 MØR (materiellødeleggersrifle) rulles nå ut i Heimevernet.

Det har nylig blitt gjennomført flere instruktørkurs på det nye våpenet.

Skarpskytteriflen er det kraftigste håndholdte våpenet i Forsvaret på rundt 13-14 kilo. Med en rekkevidde på opptil 2000 meter brukes det til å bekjempe lett- og upansrede mål, ødelegge eksplosiver og skarpskyting på lengre avstander.

Våpenet er en svært viktig ressurs for å styrke kompetansen og operativ utvikling i styrkestrukturen. Utrullingen vil fortsette med flere kurs og opplæring.

NYTT VERKTØY FOR FRAVÆRSSØKNAD

TEKST: Even Ødegårdstuen

Krav om forbedret praksis, arkivering og journalføring har ført til testing av nytt saksbehandlingsverktøy for utsettelsessøknader.

I samarbeid med Forsvarets personell- og vernepliktssenter har Heimevernet tilpasset Forsvarets saksbehandlingsverktøy (P3) for Heimevernets område-sjefer. Erfaringene fra første pre-pilot viste at P3 muliggjør sikker kommunikasjon, automatisk arkivering og bedre oversikt, men at den ikke er egnet som

varig løsning. Heimevernet anbefaler derfor på sikt en ny ugradert løsning via «Min side».

Løsningen testes nå i ti områder i Oslofjord heimevernsdistrikt 01 og Oslo og Akershus heimevernsdistrikt 02 for større erfaringsgrunnlag før det implementeres i hele styrkestrukturen.

Systemet vil innebære endringer i rutiner, men det vil bli grundig opplæring og oppfølging underveis.

FELLES OPPTAK TIL HVs INNSATSSTYRKER

TEKST OG FOTO: Kaisa Flaten Brekke

I mai i år gjennomførte innsatsstyrke Polar Bear, Derby, Gunnerside og Grebe eit felles opptak i Terningmoen leir ved Elverum.

Opptaket starta med fysiske testar og intervju av kandidatane, før det heldt fram med utdanning og praktisk oppdragsløsning. Gjennom opptaket fekk styrkane vurdert kandidatane sine

ferdigheiter, kvalifikasjonar og motivasjon for tenesta. Det vil også gi søkjaren eit realistisk innblikk i kva som krevst av dei som innsatsstyrkesoldat i Heimevernet, noko som kan redusere fråfall tidleg i tenesta. Målet med felles opptak er å standardisere gjennomføringa av opptak til heimevernet sine innsatsstyrkar og styrkje tillit, samhandling og samarbeid på tvers av HV-distrikta.

Mottakere av erkjentligheter siden mai 2025

HVs FORTJENSTMEDALJE:

- Kaptein Leif Åsmund Nilsen, HV-17
- Sosial- og velferdsrådgiver Alexandra Gherasim, HVST
- Generalmajor Laura Swaan Wrede, Rikshämverncchef Sverige
- Generalsekretær Per Jørgen Roaldset, Landsrådet
- Løytnant (m) Vidar Aune, HV-12
- Stabssersjant Jim Stian Berg, HV-03
- Stabssersjant Øystein Byfuglien, HVST, Ellisiv
- Major Ola Wiker, HVST
- Stabssersjant Jan Vidar Tofteberg, HV-01
- Løytnant (m) Per Øyvind Asbjørnsen, HV-08
- Statsforvalter Else May Botten, Møre og Romsdal
- Kaptein Tom Beev Hansen, HV-09
- Løytnant Dag Lauritzen, HV-01

SJEF HVs PLAKETT I GULL:

- Major Lars Jørgen Utne, HV-12
- Kaptein Svein Aamot, HV-12
- Kaptein Karl Nordberg, HV-14
- Visekorporalt Skule Kynell Arstad, HV-12
- Ass kjøkkensjef Willy Næss, HV-12
- Oversersjant Camila Maira Martorell, HV-03
- Stabssersjant Tommy Christiansen, HV-08
- Skvadronsmester Katharina Minde Baccarini, KV Hopen, Ellisiv

ARKTISK VIRKELIGHETSSJEKK

TEKST: Stein Cato Nybakken FOTO: Tor-Magnus Øverås

Utenfor Harstad gjennomførte Forsvaret øvelse Heimdall i starten av mars måned. Her har Forsvaret og fagmiljøer testet teknologi og løsninger under arktiske forhold.

Øvelsen handlet om å se hva som fungerer i praksis. Nye systemer og metoder må ikke bare virke på tegnebrettet eller

i et møterom. De må også fungere når folk står ute i felt, med snø i støvlene og dårlig sikt, forteller øvingsleder og sjef for Center Of Excellence-Cold Weather Operations oberst Vegard Flom.

– Det viktigste med Heimdall er at vi får testet ting under realistiske forhold. Da ser vi raskt hva som har verdi, og hva vi må jobbe videre med, sier han.

Heimdall har også vært en arena for samarbeid. Når brukerne og fagfolkene møtes ute i felt, blir avstanden kortere mellom behov, utvikling og praktisk bruk.

– Vi lærer mye av å stå sammen ute der teknologien faktisk skal brukes. Det gir bedre løsninger og bedre forståelse på begge sider, sier Flom.

RSOM – NÅR STYRKENE ANKOMMER BIT FOR BIT

TEKST OG FOTO: Tore Ellingsen

Under øvelse Cold Response trent rundt 32 500 soldater i nordområdene.

Før avdelingene er klare til innsats må personell og materiell som ankommer med ulike transportmidler tas imot, klargjøres og sendes videre. Dette kalles RSOM (Reception, Staging and Onward Movement).

Sjef for Nord-Hålogaland heimevernsdistrikt 16, oberst Bjørnar Eriksen, hadde sammen med sin stab ansvar for å støtte Norwegian Joint Logistics Support Group (JLSG) under øvelsen.

– JLSG gjennomfører selve RSOM-operasjonen. Vi etablerer sikring, overvåker normalbildet og koordinerer med sivile

beredskapsaktører og andre militære avdelinger, forklarer Eriksen.

Fra 2. til 9. mars kom store mengder soldater, kjøretøy og materiell til Elvegårdsmoen. HV-16 sto for vakt, sikring og støtte til de allierte styrkene som forberedte videre transport. På det meste var rundt 1200 soldater og betydelige mengder materiell samlet i leiren samtidig.

Eriksen beskriver operasjonen som krevende, med mange bevegelige deler og stadig skiftende forutsetninger. Samtidig understreker han at øvelsen gir viktig erfaring.

– Staben får trent på problemløsning og samhandling med ulike aktører, inkludert

allierte styrker. Planleggingen i seg selv er en kompetanse man bare får ved å gjøre det, sier han.

RSOM er en viktig del av allierte forsterkninger og en viktig oppgave for Heimevernet.

DET ER ET BILDE JEG ALDRI GLEMMER

Bildet av en liten gutt som bærer sin enda mindre bror på ryggen. Det er tatt i ruinene etter atombomben i Nagasaki i Japan i 1945.

TEKST: Sjefsprest i HV Gaute Aune Aurdal FOTO: Ellinor Englestad

Storebroren er rundt ti år gammel, barbeint, alvorlig i blikket. Lillebroren på ryggen er livløs. Rundt de er en verden revet i stykker.

En historie som ofte knyttes til bildet, forteller at fotografen spør gutten om det er tungt å bære. Gutten skal ha svart: He ain't heavy, he's my brother.

I Heimevernet bærer vi også. Fysisk bærer vi tungt og langt. Det gjør oss robuste og utholdende, slik at vi kan løse oppdraget. Men like viktig, vi bærer hverandre mentalt gjennom å være til støtte for hverandre, også når det krever mye av oss.

De siste årene har jeg fått følge oppdrag i Ellisiv. Der møter jeg mange sterke historier – historier soldatene bærer med seg. Da er det avgjørende å ha noen å dele tanker og erfaringer med. Noe av den viktigste bærehjelpen vi kan få, kommer fra dem som selv har kjent hvor «skoen trykker». Fra dem vi har vært på øvelse med, eller vært i oppdrag sammen med. Å bry seg går derfor aldri av moten. Selv om vi noen ganger skjuler det godt, setter vi pris på at andre bryr seg.

I Bibelen står det: Bær hverandres byrder. Der handler det om fellesskap. Om å være til stede for hverandre, vise omsorg og ta ansvar når noen strever med det de bærer på. Det handler også om å våge å være den som blir båret, når kreftene tar slutt.

Gjennom å vise at vi bryr oss, kan vi bære noe av den andres byrder. Enten det er i fred, krise eller krig. Når vi tar vare på makkeren vår, står vi sterkere sammen. Slik motvirker vi fiendens kanskje største våpen: undergrave samhold.

Dét er motstandskraft.

Derfor kan det ikke gjentas for ofte: Ta vare på hverandre. En søster eller bror finner vi alltid styrke til å bære.

NY I HV?

Heimevernet ble opprettet etter erfaringene fra 2. verdenskrig, for at Norge aldri igjen skulle stå uforberedt.

TEKST: Siv Iren Brænd FOTO: Kaisa Flaten Brekke

Hvert år fullfører cirka 9000 kvinner og menn førstegangs-tjenesten. Omtrent halvparten blir overført til Heimevernet. Du er i Heimevernet fordi du har kompetanse Forsvaret trenger. Soldatkompetansen din, kombinert med din sivile kompetanse, er unik og viktig i forsvaret av Norge.

Noen blir kalt inn i HV rett etter førstegangstjenesten, noen etter få år og andre etter litt lenger tid.

GØY NÅR JEG FØRST ER INNE

Daniel Ødegård (39) jobber sivilt som bandagist og leverer medisinsk utstyr og forbruksmateriell til hjemmeboende syke. Han er også geværsoldat og har tjenestegjort i Heimevernet i 11 år.

TEKST: Kaisa Flaten Brekke FOTO: Sebastian Brustad

Hvordan er det å være i HV?

– Det er veldig sosialt. Selv om innkallingen kommer like overraskende hvert år, er det gøy når man først er inne. Å tilbringe tid med laget er skikkelig givende, og det blir et avbrekk fra hverdagen.

Hvordan kombinerer du sivil liv med HV?

– Å være med i Heimevernet er ikke noe jeg kan velge selv. Jeg tenker rett og slett at jeg, sammen med de rundt meg, må klare å legge til rette for det. Jeg er pliktig

til å møte opp, og sjefen min har god forståelse for det.

Hva overrasket deg med med HV?

– Jeg trodde det var førstegangs-tjenesten på nytt, men det stemte jo ikke. Det er ikke befal som kjefter på deg, og de har god forståelse for situasjonen. De er flinke til å tilrettelegge, og har forståelse for at nivået på soldatene er ulikt. Jeg er faktisk veldig imponert over instruktørene. De er på årlig trening på samme måte som oss, men tross den lille forberedelsestiden de har, er det veldig godt gjennomført.

HVA ER HEIMEVERNET?

Heimevernet er Forsvarets største avdeling med 40 500 soldater.

Hovedoppgaven til Heimevernet er å forsvare Norge og verne mennesker og viktige samfunnsfunksjoner.

Heimevernet løser oppdrag over hele landet. I så å si alle bygder og byer i Norge bor det heimevernssoldater.

HEIMEVERNET HAR:

- Lokal tilstedeværelse
- Rask respons
- Kjennskap til området, menneskene og forholdene

HEIMEVERNET KORT FORTALT:

Som soldat i Heimevernet tilhører du et heimevernsområde og er en del av områdestrukturen.

Heimevernet er delt inn i 12 distrikter og 207 områder over hele landet.

Hvert område ledes av en områdesjef, og er videre organisert i tropper og lag.

Som områdesoldat trener du inntil seks dager i året. Befal trener inntil ni dager årlig.

I tillegg kan du bli beordret til kurs og skarpe oppdrag.

VERNEPLIKTEN KORT FORTALT:

Verneplikt er en lovpålagt plikt til å tjenestegjøre i Forsvaret, både i fredstid og i krig. I Norge er det allmenn verneplikt for kvinner og menn fra 19 til 44 eller 55 år.

Vernepliktige kan kalles inn til tjeneste og trening ved behov. I fredstid er den ordinære tjenesteplikten normalt 19 måneder, men den kan utvides med kontrakt.

Førstegangstjeneste og tjeneste i Heimevernet kan inngå som en del av tjenesteplikten.

Ved krise, mobilisering eller krig kan vernepliktige kalles inn for å bidra til forsvaret av Norge. Alle norske statsborgere med verneplikt kan kalles inn til tjeneste ved behov, også de som ikke har gjennomført førstegangstjeneste.

TRE TIPS FØR NESTE TRENING:

- 1 Ha god utstyrskontroll før innrykk
- 2 Ikke ta med dårlig humør inn
- 3 Du er ansvarlig for egen komfort

SLIK SÅ EN DAG UT:

- 06.30** Frokost og oppstart
 - 08.00** Avreise til skytebane
 - 08.30** Skyteøkt HK416
 - 10.00** Skyteøkt Minimi
 - 12.00** Lunsj
 - 14.00** Leksjoner
 - 17.00** Middag
 - 18.00** Stridsdrill 1, 2 og 3a
- Variasjon innad i troppene

DETTE STO PÅ PROGRAMMET:

- 🔫 Våpen og skyting
 - 🏥 Sanitet
 - 📡 Stridsdrill
 - 🚁 Droner
 - 📞 Samband
 - 📄 Oppdragsløsning
- Variasjon innad i troppene

FAKTA:

40 500
SOLDATER

INNTIL 6
DAGER TRENING I ÅRET

12
DISTRIKTER OVER
HELE LANDET

207
HEIMEVERNSOMRÅDER

KURS

Lyst til å gjøre noe mer ut av tjenesten din? Se hvilke kurs Heimevernet tilbyr her:

INNSATSSTYRKEN

I tillegg til områdestrukturen består Heimevernet av 13 innsatsstyrker over hele Norge. Innsatsstyrken beskrives som spydspissen i Heimevernet og består av frivillige på kontrakt og er godt trent, utdannet og utrustet personell. Heimevernets innsatsstyrker trenger alltid flere motiverte soldater som vil bidra med å beskytte Norge. Les mer her:

HVA ER TOTALFORSVARSÅRET 2026?

Målet med totalforsvarsåret er at Norge skal bli bedre rustet til å forebygge og håndtere sikkerhetspolitiske kriser og krig. Aktivitet gjennom året skal styrke samspillet mellom Forsvaret, sivile myndigheter, næringsliv og frivillige.

KJAPT OM TOTALFORSVARET:

HVA
Totalforsvaret er landets sivile og militære ressurser som sammen jobber for å forebygge og håndtere kriser, væpnede konflikter og krig.

HVEM
Forsvaret, nødetater, offentlige etater, kommuner, frivillige organisasjoner og private aktører.

HVs ROLLE
Heimevernet sikrer lokal militær tilstedeværelse over hele landet og fungerer som en brobygger mellom sivilsamfunnet og Forsvaret.

LOKALKUNNSKAP STYRKER TOTALFORSVARET

For Espen Mortensen (34) er rollen i Heimevernet mer enn militær trening. Det handler om å styrke den lokale beredskapen.

TEKST OG FOTO: Kaisa Flaten Brekke

HELE NORGE FORSVARER NORGE

HV-SOLDATENS ROLLE I TOTALFORSVARET:

- Du trener for å beskytte mennesker og verdier
- Du stiller raskt
- Du kjenner ditt nærområde
- Du bruker din sivile kompetanse
- Du er en del av den lokale beredskapen

Som teknisk leder og selger til daglig og geværsoldat i innsatsstyrke Osprey i Rogaland heimevernsdistrikt 08, drar han nytte av sivile erfaringer inn i tjenesten.

HV-KJENTMANN

– Som selger er jeg vant til å snakke med mennesker og bygge relasjoner. Det handler om å forstå folk og bli kjent med dem. Den erfaringen er faktisk verdifull i Heimevernet også, sier Mortensen, som har vært en del av innsatsstyrken i totalt sju år.

Han trekker spesielt fram Heimevernets lokale forankring som en unik styrke.

– Kunnskap om lokalmiljøet er noe av det viktigste Heimevernet bidrar med i totalforsvaret. HV-kjentmann og lokale soldater er en ressurs for både sivile aktører som politi og helsevesen, men også andre avdelinger i Forsvaret. Når de trenger støtte eller informasjon om et område, kan vi bidra med verdifull innsikt.

TRYGGHET

Mortensen mener også at Heimevernets tilstedeværelse skaper trygghet i samfunnet.

– Jeg tror det gir en trygghetsfølelse til befolkningen å vite at de har en styrke i nærområdet som er klar til å stille opp når det trengs.

Under øvelse «Sverd i fjell» i Rogaland trente innsatsstyrke Osprey blant annet på sikring og frigjøring av kritisk infrastruktur.

Scenariet var et renseanlegg som var blitt overtatt av uvedkommende.

– Oppdraget var å gjenvinne kontrollen over anlegget og samtidig sørge for at det kunne fortsette driften etterpå. Slike øvelser viser hvor viktig samspillet mellom militære og sivile ressurser er for å ivareta samfunnets beredskap.

DETTE ØVDE DE PÅ:

• MOUT
Militære operasjoner i urbant terreng

• Infiltrasjon
Skjult forflytning inn til operasjonsområdet

• Klarering av bygninger

• Sikring av kritisk infrastruktur

HELSEBEREDSKAPSPØVELSE

Under øvelse Cold Response gjennomførte totalforsvaret en helseberedskapsøvelse i Fjelldal.

Øvelsen simulerte at en rutebuss kolliderte med en tankbil lastet med ammoniakk og en varebil med flussyre. Ulykken førte til brann i nærliggende bygninger og utslipp av farlige kjemikalier.

Hendelsen utløste en større redningsinnsats der både sivile, militære og frivillige organisasjoner ble mobilisert for brannslukking, CBRN-håndtering, medisinsk behandling og evakuering til evakuerings- og pårørendesenter.

Skadde ble fordelt videre til kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Flere av pasientene ble evakuert til Universitetssykehuset i Nord-Norge i Harstad for videre behandling.

Øvelsen demonstrerte samvirket i totalforsvaret, der militære avdelinger, nødetater og sivile beredskapsaktører samarbeidet for å håndtere en kompleks krisesituasjon.

FOR AT FORSVARET OG VÅRE ALLIERTE SKAL KUNNE LØSE SINE OPPGAVER, ER SAMFUNNET AVHENGIG AV:

INFRASTRUKTUR
havner, flyplasser og veier fungerer.

KRITISKE TJENESTER
strøm, vann, helse- og kommunikasjonstjenester må være tilgjengelige.

SIVIL STØTTE
kommuner og sivile aktører må kunne støtte militære operasjoner.

MOTSTANDSKRAFT
befolkningen er forberedt og robust.

NATO's 7 BASELINE REQUIREMENTS

NATO har sju grunnleggende krav til motstandsdyktighet (Baseline Requirements). Kravene til sivil beredskap ble vedtatt under toppmøte i Warszawa 2016 og danner grunnlaget for nasjonal motstandskraft.

- 1 Sikre kontinuitet for myndighetene og kritiske offentlige tjenester
- 2 Sikre robust kraftforsyning
- 3 Sikre evnen til å håndtere ukontrollert forflytning av mennesker
- 4 Sikre robust mat- og vannforsyning
- 5 Sikre evnen til å håndtere masseskadesituasjoner
- 6 Sikre robuste sivile kommunikasjonssystemer
- 7 Sikre robuste transportsystemer

TIDSLINJE

08:43	08:59	09:10	09:23	09:26	10:29	10:31	11:26
							
En buss og en tankbil krasjer.	De første HV-soldatene ankommer ulykkesstedet.	Amerikansk militærpoliti ankommer stedet og hjelper med sikring.	Brannvesen og CBRN-ambulansemedarbeidere er på plass.	Sivilforsvaret har satt opp rensesstasjon.	Pasienter kommer inn til kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.	Pasienter blir godt ivaretatt på evakuert- og pårørende-senter (EPS).	Øvelsen er ferdig og alle involverte går gjennom læringspunkt fra øvelsen.

DERFOR ØVER VI:

En viktig del av Totalforsvarsåret 2026 er øvelser.

Når Forsvaret, sivile myndigheter og befolkningen øver sammen, blir vi bedre i stand til å håndtere alvorlige hendelser.

Øving gjør oss tryggere, mer samkjørte, bedre forberedt og virker samtidig avskrekkende på dem som måtte vurdere å true Norge.

DIGITALT TOTALFORSVAR

Når strøm, kommunikasjon eller kritiske data settes under press, kan konsekvensene raskt få betydning for Forsvarets evne til å løse sine oppdrag.

Vil du lære mer?
Ta det digitale kurset her: Scan QR-kode som ligger til høyre.

Les mer om totalforsvarsåret 2026 i neste heimevernblad.

Kilder:
Forsvaret.no, dsb.no og NTF (Norsk TotalforsvarsForum)
Foto: Forsvaret

FRA KRIG TIL TRENING

Mindre venting, mer drill og tydeligere struktur. Erfaringer fra Interflex og Ukraina skal gi soldatene i Heimevernet mer relevant trening og gjøre dem tryggere i rollen som soldat.

TEKST: Even Ødegårdstuen FOTO: Kaisa Flaten Brekke

Snøen har smeltet i Moss. Granbaret, mosen og gresstustene som overlevde vinteren fargelegger Ryggeskogen i vårens grønne drakt. Det som en gang var is har nå blitt til vandammer, og den frosne jorden har blitt til gjørme. Tross vinteren er omme har soldatene som er inne til sin årlige områdetrening i Moss valgt å beholde ullfrottén på. Noen med tanker om at de skal sitte godt pakket inn i jakka på sekken sin de neste fem dagene. Andre med tanke på at de skal bruke disse fem dagene til å forberede seg på at en krise kan inntreffe.

Simen Eliassen Sosnowski velger å utnytte dagene godt for å være forberedt på at alt kan skje. Nestlagføreren lærer bort stridsdriller og erfaring fra fronten i Ukraina til soldatene sine.

– Du må ha hodet ned, for lenger bak sitter noen som tar deg. Når jeg refererer til Ukraina, tar soldatene det mer seriøst, sier han.

Den bredskuldra mossingen tar oss imot i den lille pausen mellom to leksjoner under årets områdetrening i Moss, i Oslofjord heimevernsdistrikt 01. Aldri før har han hatt så dårlig tid på en HV-trening. Om presis 20 minutter skal den 28-år gamle småbarnsfaren være i gang igjen med neste leksjon. Dette er nemlig mer enn bare en vanlig områdetrening.

– Det er mer slitsomt nå, men jeg får mer ut av det, forteller områdesoldat Emile Ottesen.

Dette er første gang det nye prosjektet om å omsette erfaringer fra operasjon Ellisiv til ny praksis i Heimevernet, og implementering av Interflex' undervisningsmetodikk i områdetrening testes.

Hva vil det si enkelt forklart?

– De første to dagene av treningen fikk befalet undervisning av tidligere Interflex-instruktører. Leksjonene vi fikk og lærdommen vi tok til oss skal vi overføre videre til resten av mannskapet de neste fem dagene, forklarer Eliassen Sosnowski.

Han står med rak rygg og skuer nedover i terrenget, hvor han akkurat har holdt leksjon i ild og bevegelse. Til vanlig jobber han som ruteplanlegger for ASKO øst, og planlegger distribusjonsruter rundt om i Oslo. Der forsyner han Norges befolkning med mat, mens her forsyner han medsoldatene sine med stridskunnskap. I Heimevernet har han videregående lagførerkurs og er nestlagfører. Nå skal han for første gang være instruktør.

GAMMELT INNHOLD, NY IDÉ

«Kontakt front!»

Gjørmen spruter over årets første blåveiser. Fire soldater i heldekkende regndress kaster seg ned i krattet.

«Pang pang!», «dekke dekke!», «fram fram!»

SIMEN ELIASSEN
SOSNOWSKI

MADS HILDEN

Målet er tatt og Simen samler laget for en gjennomgang, samtidig som neste lag gjennomfører nøyaktig samme drill. Simen etterlyser mer kommunikasjon og kjappere skjul etter kontakt. Plutselig var det andre laget ferdig og det er Simen sine soldater sin tur igjen. Sånn holder de på i 90 minutter. Fire tropper med fire lag som ruller på fire stasjoner. Instruktørene starter med en gjennomgang med rødplast, og deretter er det soldatene sin tur. De driller og evaluerer. Fire økter på 40 minutter før lunsj, og fire økter på 90 minutter etter lunsj. Simen står på samme post hele dagen og instruerer i ild og bevegelse. På de andre postene finner vi blant annet forberedt stillingsbesettelse, taktisk forflytning og kryssing av farlig lende. Med faste instruktører slik at alle soldatene får samme opplæring og kan gå rett på undervisning etter pause.

FOKUSERT TRENING

– Siden januar 2023 har vi drevet opplæring av Ukrainere i England, og erfart hvordan vi kan gjennomføre effektiv undervisning av de som faktisk skal ut i krigen. Vi ønsker å bringe disse erfaringene tilbake til områdestrukturen, sier prosjektleder Mads Hilden.

Han forteller videre at på lang sikt vil dette bety en revitalisering av grunnleggende ferdigheter alle soldater trenger, mer struktur på treningene, og en oppbygging av instruktørkompetansen i Heimevernet.

Arkitekten bak programmet, sjefssersjant i Heimevernet Morten Fosland, forteller at fokusert trening handler om å trene mer på færre ting og gjøre det effektivt. Alt for å øke soldatens evne til å løse oppdraget og overleve.

– Hensikten med fokusert trening er å prioritere de ferdighetene og drillene som gir mest når jobben skal gjøres. Alt det andre tar vi senere hvis det blir tid. Med den tiden vi har tilgjengelig er det avgjørende at vi prioriterer og strukturerer treningen. Her bruker vi den oppdaterte kunnskapen vi har fått gjennom trening av ukrainske soldater, sier Fosland.

VIKTIGE BASISFERDIGHETER

Dag to er i gang og Simen har flyttet seg lengre opp i skoghollet. Ild og bevegelse er byttet ut med å ta grop, og et ekstra lag ull er på kropp.

– Det verste med å være instruktør er å stå og fryse, men heldigvis har vi en demo så jeg får beveget meg litt, forteller Simen.

Ruteplanleggeren drar på seg fotposene og tar imot den nye troppe. Han går gjennom «ta grop» sammen med medinstruktørene sine før han setter soldatene i gang. Det er tynt med øvingsgranater tilgjengelig, så det er feltflasker og notatbøker som flyr mellom greinene. Det finnes ikke en eneste stubbe i ryggeskogen hvor man kan nyte skogens ro lenger.

– Jeg velger å fokusere på basisferdigheter, samarbeid og god kommunikasjon, det vi tok med oss fra Interflex-instruktørene, sier Simen.

Det er hovedsakelig lagførere og nestlagførere som har blitt puttet i de ulike rollene som hovedinstruktører, hjelpeinstruktør og demolog. Simen som har vært nestlagfører i to år hadde null erfaring som instruktør fra tidligere. Frem til han møtte Christer fra Interflex.

BRENNER FOR Å LÆRE BORT

Christer startet i HV-01 som menig soldat. Videre tok han kurs og lagførerrekka og ble instruktør. Det endte med at han ble en del av Interflex-kontingent tre og fem som både hovedinstruktør og fagansvarlig. Da han fikk telefonen fra Mads Hilden som lurte på om han ville dele erfaringene sine under dette prosjektet, var han ikke i tvil.

– Jeg føler at jeg brenner inne med veldig mye, og tenker «dette skulle jeg fått ut». Jeg har lært kjempemye jeg vil dele videre, og det tror jeg gjelder de fleste av oss instruktører, mener Christer.

Mads Hilden forteller at det finnes soldater i alle distrikter med erfaring fra Interflex, som brenner for å dele erfaringene.

– Vi har hatt store mengder av heimevernspersonell ute i Interflex og på Gungne. Når de kommer hjem har de med seg masse erfaringer, inntrykk og opplevelser. Men ikke minst masse ny kompetanse, som instruktører og med forståelse for stridsteknikk. Vi hadde aldri klart å gi dem tilsvarende praksis og erfaring her hjemme, selv over flere år med kurs og aktivitet, fordi opplegget i England er så intensivt og altopplukkende, sier Hilden.

Denne kompetansen er svært viktig for Heimevernet å ta med seg videre.

– Vi må ha på plass noen systemer som gjør at de får nyttiggjort seg av dette. At de kommer i posisjoner rundt i områdene sine, hvor de kan bli brukt som instruktører og vise ting. Men da med et strukturert opplegg tilpassa det Heimevernet i Norge driver med. Det er veldig mange overførbarheter fra Interflex, men det er viktig at opplegget må være basert i områdets behov, ut fra områdets oppdrag, sier Hilden.

”

Vi hadde en ukrainer som var litt den typen, som ikke gadd å legge seg ned, selv om vi maste, stresset og pushet han. Han var den første soldaten vi dessverre fikk beskjed om hadde blitt drept i strid.

Interflex instruktør «Christer»

DETALJENE SOM AVGJØR

Under befalsdagene har Christer holdt leksjoner rundt i skogen og lært opp instruktørene med det viktigste han har

tatt med tilbake fra England. Der han erfarte hva som faktisk er nødvendig å kunne for å håndtere en krigssituasjon.

– Stridsteknikken er det ikke store endringer på. Det som er essensen her er metodikken. Den har blitt testet og utviklet over flere runder. Grundigheten i forberedelsene er størsteparten av jobben. Så blir det kokt ned til et lite produkt, som blir bra. Fordi man har brukt såpass mye tid på alt rundt for å fjerne forstyrrelser, forteller han.

Interflex-instruktøren drar stadig frem viktigheten av grundighet og nøyaktighet i opplæringen. Spesielt at soldatene som trenes gjør jobben skikkelig. Gjør de det ikke ordentlig på trening vil de ikke gjøre det ordentlig i strid heller.

– Det er mange som har den holdninga at «jeg gidder ikke å ta på meg hjelmen nå, og jeg gidder ikke å legge meg ordentlig ned i stilling, men det gjør jeg hvis jeg blir skutt på». Det gjør man ikke i strid hvis man har trent på dårlig nivå. Vi hadde en ukrainer som var litt den typen, som ikke gadd å legge seg ned, selv om vi maste, stresset og pushet han. Han var den første soldaten vi dessverre fikk beskjed om hadde blitt drept i strid, forteller Christer med et alvorlig blikk.

”

– Det var mye rust vi måtte børste av i starten, men nå har de blitt veldig selvsikre. Jeg ser det spesielt på innsatsen, de blir gira og tar til seg læring og har lyst til å bli bedre.

Simen Eliassen Sosnowski

MINDRE VENTING, MER EFFEKT

Vinden har lagt seg og dag tre er for fullt i gang. Simen griper HK-en og skyter et skudd rødt for å markere at drillen er i gang. Han er nå blitt hovedinstruktør og underviser i ild og bevegelse og ta grop, sammenslått til én drill. I morgen går de over til øvelse, så dette er siste dag med ren drill og rotasjon. Soldatene kryper over våte røtter og gress. En bøttehjelmsom stikker opp fra en maurtue avslører hvor i lendet soldatene befinner seg, før de stormer frem og tar nærmeste grop.

– Det var mye rust vi måtte børste av i starten, men nå har de blitt veldig selvsikre. Jeg ser det spesielt på innsatsen, de blir gira og tar til seg læring og har lyst til å bli bedre, forklarer Simen.

Han er også overasket over hvor effektivt rotasjonene har funket.

– Jeg overhørte noen soldater si «vi er faktisk på tiden», humrer han.

Blant soldatene selv er det mye blandede inntrykk, men fellesnevnerne under denne områdetreningen er i hovedsak

mer strukturert, mer intensivt, mer fysisk og mindre dødtid enn tidligere treninger.

– Det har vært veldig fint, for tidligere har det vært mye mer venting. Det er mer slitsomt nå, men jeg får mer ut av det. Det virker som befalet har mer kontroll og at alle har cirka lik informasjon, mener menig Emile Ottesen.

Peter Brandstrup har vært soldat i Heimevernet i over ti år og synes også denne treningen skiller seg tydelig ut. Han skryter av befalet, og mener han får mye mer ut av tiden.

– Det er nye forkortelser og nye ting å forholde seg til, men det er ikke ting som er ukjente for oss. Det er samme innhold som tidligere, forklarer Brandstrup.

KLAR FOR NESTE FASE

«S-t-a-a-n-s»

Simen samler gjengen for en siste oppsummering. Han er svært fornøyd med utviklingen i løpet av de siste 90 minuttene og mener gjengen er klar for øvelse i morgen. Han visiterer soldatene og får

noen klapp på skulderen før soldatene forsvinner én etter én bak et gammelt asketre.

Hilden forteller at områdesoldater rundt i Norge fremover kan forvente seg litt høyere intensitet og innhold. En litt ryddigere struktur enn det man er vant til, og at alle skal gå ut fra trening med følelsen av at de er tryggere på rollen sin som soldat. Samtidig vil han være forsiktig med å sette en konkret dato for en total forandring.

– I løpet av 2027 bør det være tegn på at det har skjedd noe i distriktene. Det er viktig å huske at vi bare skal støtte distriktene med planlegging og verktøy. Det er distriktene og områdene som skal styre treningene selv, konstanterer Hilden.

Siste tropp har gjennomført den siste stridsrillen, og vært gjennom første delen av erfaringsoverføringen. Soldatene har drillet inn de viktigste stridsmomentene fra Ukraina, men de kan ikke hvile helt enda. Det er nå det virkelig starter.

– Nå handler det bare om å ta dette med videre og sørge for at det ikke stopper her, avslutter Simen Eliassen Sosnowski.

KRITISK UTVIKLING

Evnen til omstilling, utvikling og endring kan være forskjellen på seier eller tap. Derfor er det kritisk at Heimevernet stadig jobber med testing og innføring av ny teknologi.

TEKST OG FOTO: Kristian Kapelrud

Vi er i en periode der det føles som vi tar teknologiske sprang. For bare noen år siden var ikke droner og kunstig intelligens i nærheten av et like stort samtaletema som i dag. Heimevernet må følge med på utviklingen, for ellers blir vi hengende bak, konstaterer leder for utviklingsseksjonen i Heimevernsstaben, G10, oberstløytnant Roar Solberg.

NYE TROPPETYPER

«Morgendagens sensorområde» er en tittel som brukes i utviklingsarbeidet av nye troppetyper i Heimevernet. Fra 2028 vil de kun hete «sensorområde». De skal bli Heimevernets verktøy for å jobbe mer etterretningsdrevet i operasjoner, for å bygge situasjonsforståelse. Ny teknologi testes når soldater er inne til årlig trening.

Sensorområdene bygger på den lokale forankringen og kunnskapen til soldaten og er mer enn bare en rekke ulike teknologiske sensorer. Når soldatmassen får tilgang til rapporteringssystemet WaSOS, og får muligheten til å rapportere hendelser og observasjoner direkte fra sin egen mobil,

vil informasjonsmengden som sendes inn til staben kunne bli veldig stor. Sensorområdet kan da være med på å analysere denne informasjonen for å styrke ledelsens beslutningsgrunnlag.

ULIKE PROSJEKTER PÅGÅR

– Nå har vi blant annet troppeprøver i Oslofjord heimevernsdistrikt 01 og Nord-Hålogaland heimevernsdistrikt 16 som tester ulike konsepter og noe vi kaller et CD&E-prosjekt (concept, development & experimentation), som tester sensor-integrering i multidomeneoperasjoner, forklarer Solberg.

Multidomeneoperasjoner er operasjoner som går på tvers av både land-, luft-, sjø-, space- og cyberdomenet, der informasjonen fra sensorer for eksempel i lufta gjøres tilgjengelig for de som opererer på bakken for å gi dem et bedre overblikk.

– Det høres litt diffust ut med «multidomeneoperasjoner», men det er det egentlig ikke. Det handler om å snakke sammen. Hvorfor skal Heimevernet investere i noen

sensorer som ingen andre får nyttiggjort? Det gjelder multidomene i Forsvaret, men det gjelder også totalforsvaret. Hvorfor skal ikke andre kunne ta del i den situasjonsforståelsen Heimevernet produserer? Hvorfor skal ikke vi kunne utnytte luftbildet når lufradaren ser ned til bakken, spør Solberg retorisk.

– Vi må hele tiden tenke helhetlig og søke arenaer for å gjøre Heimevernet bedre. Ikke bare i et forsvarsperspektiv, men i hele totalforsvarsperspektivet, følger han opp.

Utstyret testes når soldater er inne til årlig trening, slik at det blir brukt på en realistisk måte i deres oppdragsløsning uten å stå i veien for deres egne mål for treningen.

– Vi ønsker å teste teknologi som allerede eksisterer, fremfor å finne på eller lage egne ting til Heimevernet. Bruk av jaktkamera i forbindelse med vakt og sikring er et eksempel på lavteknologi som fungerer, beskriver Solberg.

MÅ HENGE MED PÅ UTVIKLINGEN

– Slik troppeprøvene gjøres nå, kommer Heimevernets skole- og kompetanse-senter (HVSKS) med anbefalinger om hva sensorområdene skal ta i bruk. Det vil være en kontinuerlig integrering og utvikling, forklarer Solberg.

Når man snakker om droner, tenker mange på ubemannede luftfartøy (UAV). Droner brukes også på bakken (UGV), på vannflaten (USV) og under vannflaten (UUV/ROV).

– Vi snakker mye om droner, men også anti-drone. Derfor har vi C-UAS (Counter Unmanned Aerial System), som også er et utviklingsfelt, innleder Solberg.

– Erfaring fra konflikter rundt om i verden

tilsier at du trenger sensorer og effektorer tett knyttet sammen. Derfor ser vi på om sensorområdet også skal ha effektorer, forklarer assisterende G10 oversersjant Magnus Nybroen.

TIMING ER VIKTIG

For at investeringene skal ha effekt, må de skje på riktig tid. Tunge investeringer i ny teknologi, som vil være utdatert om kort tid, vil ikke lønne seg.

– Hadde vi investert i droner for ti år siden, ville de ikke dekt dagens behov. Poenget er: Når gjør man investeringene? Slik vi tenker, er utvikling sammen med industri nøkkelen. Man har kontrakter som gjør at en bedrift forplikter seg til å skalere opp produksjonen når behovet oppstår. Det vil

si at vi ikke kjøper inn droner til Heimevernet for flere hundre millioner her og nå, men heller etablerer samarbeid med industrien slik at vi kan få droner når vi trenger dem, forklarer Solberg.

– Samtidig må vi regne med å ha noen prosjekter som ikke gir effekt. Den risikoen må vi være villige til å ta. På den andre siden er det også prosjekter vi ikke har helt tro på, men som viser seg å være geniale, utdyper han.

TEKNOLOGI UTGJØR EN FORSKJELL

Da Høyland HV-område i Agder og Rogaland heimevernsdistrikt 08 fikk besøk av HVSKS i vår, fikk de prøve en rekke teknologiske hjelpemidler i både offensive og defensive operasjoner. Under oppdrags-

løsningen brukte de radar og andre bevegelsessensorer, ulike droner med termisk kamera og ATAK som planleggings- og koordineringsverktøy. Alt som potensiell støtte for å bedre situasjonsforståelsen.

Områdesjef Anders Ueland opplevde stor nytte av teknologien, men ser også utfordringer.

– Det har vært utrolig bra å prøve ny teknologi. Vi har forsøkt å integrere den i og forsterke vår oppdragsløsning. Utfordringen når du fordeler masse fancy utstyr i hånda på soldatene er at det fort kan bli teknologien som blir fokuset. Vi har prøvd å bruke det som hjelpemiddel i den oppdragsløsningen, og det har gitt god effekt, beskriver kaptein Ueland.

– Teknologien kan funke veldig bra, men har også sine begrensninger. I timene etter det har blitt mørkt på en solfylt dag, holder steiner og andre ting i terrenget såpass godt på varmen at det er vanskelig å skille

ut personell som gjemmer seg når vi bruker termisk kamera, erfarer han.

I rollen som områdesjef ser han for seg ulike bruksområder.

– På årets trening har vi hatt et offensivt fokus, og da skulle vi gjerne hatt termisk drone og ATAK som utlevert materiell allerede. Med et defensivt fokus ville radaren gitt ekstremt god effekt. Jeg kunne spart personell, fordi sensorene kan overta noe av jobben. Det kan gi tidligere og bedre varslingsaktivitet rundt våre objekter. Det gir en bedre kommando- og kontrollvirkning og vil spare tid, ressurser og kanskje bedre sikkerhet for oss selv, avslutter kaptein Anders Ueland.

”

– Det har vært utrolig bra å prøve ny teknologi. Vi har forsøkt å integrere den i, og forsterke vår oppdragsløsning.

Områdesjef Anders Ueland

STERKERE MED TEKNOLOGI

Testing av sensorer, undervannsdroner og annen ny teknologi under heimevernsøvelser gir bedre situasjonsforståelse og raskere reaksjonsevne.

TEKST: Amanda Ehrholm FOTO: Tor-Magnus Øverås

I overskyet vær og med regndråper i luften gjennomføres konseptutvikling og eksperimentering i Fredrikstad, samtidig som deler av Oslofjord HV-distrikt 01 har sin årlige trening.

Heimevernet samarbeider med Forsvarets

forskningsinstitutt (FFI) og sivile aktører om å utvikle og teste ny teknologi.

– Det dere ser her er trekantsamarbeidet i praksis, hvor Heimevernet gjennomfører eksperimentering og utvikling i samarbeid med sivil industri og Forsvarets forskningsinstitutt, forklarer Johannes Hobæk, sjef prosjektseksjonen ved HVSKS.

Målet er å styrke Heimevernets situasjonsforståelse, reaksjonsevne og samhandling på tvers av domener, både i Norge og sammen med allierte. Samarbeidet mellom partene gjør det mulig å kombinere praktisk erfaring med ny teknologi og forskning.

TERMISK OPTIKK

Gjennom øvelsen får soldatene selv teste og bruke utstyret i realistiske situasjoner. De får blant annet prøve ulike sensorer og digitale systemer, som eksempelvis termisk optikk og Android Team Awareness

Kit (ATAK), og oppleve hvordan teknologien fungerer i praksis.

Det er også blitt testet bruk av undervannsdroner, noe som er særlig verdifullt for dykkertroppene i Heimevernet. Den praktiske erfaringen gir verdifull innsikt i brukervennligheten.

– Systemene må være enkle å forstå og bruke, særlig når soldatene bare er inne noen få dager i året. Gjennom eksperimentering skal vi samtidig skaffe objektive data som kan brukes til videre konseptutvikling, teknologianskaffelser og organisatoriske tilpasninger, forteller Johannes Hobæk videre.

RUSTET FOR KOMPLEKSE SITUASJONER

Resultatene fra eksperimentene skal danne grunnlaget for videre utvikling av fremtidens løsninger innen sensor-teknologi. Dette er løsninger som skal bidra til å gjøre Heimevernet bedre rustet til å håndtere komplekse situasjoner og styrke beredskapen i årene som kommer.

GIR EN MORALSK BOOST

Eksperimentering med ny teknologi gir rask effekt i felt og styrker motivasjonen blant soldatene.

TEKST: Amanda Ehrnholm FOTO: Tor-Magnus Øverås og Amanda Ehrnholm

Under øvelse Birkebeiner øvde ikke soldater bare på taktiske ferdigheter, men øvelsen ga også HVSKS rom til å videreføre eksperimenteringen med sensortechnologi. Her ble sensorer og droner brukt i terrenget rundt Raufoss for å undersøke hvordan teknologien fungerer under en øvelse. Både soldater og teknologileverandører deltok tett i gjennomføringen, der målet var å øke situasjonsforståelsen, støtte oppdragsløsningen og finne ut hvordan ny teknologi kan integreres i Heimevernets struktur.

OPPLEVER STØRRE HANDLINGSROM
Troppssjef Tore Bergengen fikk under

øvelsen se hvordan sensorer kan støtte avdelingen i felt. Han forklarer at teknologien gjør det mulig både å frigjøre personell og samtidig øke kvaliteten på overvåkingen.

– Da kan vi frigjøre mannskap, forbedre deteksjonen og bruke de begrensede ressursene våre der de trengs mest.

Terrenget rundt Raufoss ga gode muligheter til å se hvordan ny teknologi faktisk kan endre måten Heimevernet jobber på i felt. For soldatene som deltok handlet det ikke bare om å teste utstyr, men om å oppleve hvordan teknologien støtter oppdraget deres i praksis.

En erfaring fra øvingsområdet var hvordan soldatene reagerte på å få dette ansvaret. Flere beskriver en ny form for engasjement og stolthet når de får ta del i arbeidet.

– Det at HV får lov til å være med og teste ny teknologi er kjempespennende. Og vi merker jo at soldatene er veldig glade i at det er ny teknologi og er mer engasjert.

Soldatene opplever også at dette gjør noe med samholdet. Det skaper en følelse av at Heimevernet er i utvikling og at de selv får være en del av den utviklingen. Bergengen beskriver hvordan dette merkes innad:

– Det gir en ekstra moralsk boost for oss som er her inne noen dager i året at vi faktisk er et satsingsområde og ikke bare gjør det vi alltid har gjort de siste 20 årene.

TYDELIG ALLEREDE FØRSTE DAGEN

For soldater som aldri har brukt slike systemer, ble effekten tydelig allerede første dag. Kjetil Koll Hansen merket raskt at sensorene gjorde det mulig å jobbe smartere. Han opplevde at de fikk bedre oversikt i terrenget og kunne oppdage bevegelser som tidligere lett kunne blitt oversett.

– Det gir oss mulighet til å dekke større områder. Det er mye gjerder, store områder og åpent lende som vi ikke klarer å dekke godt nok med bare øyne.

Selv med lite erfaring opplevde han at læringskurven var overkommelig, og at systemet var utviklet med tanke på brukere uten teknisk bakgrunn.

– Det er ganske enkelt. Det er litt teknisk, men hvis du bruker litt tid, så er det mulig. Pluss at vi har fått god hjelp.

Avslutningsvis la han til med et glimt i øyet:

– Jeg ønsker meg det på fast basis, det er lov å si det?

BRUKERVENNLIGHET I FELT

Racom er et lite teknologiselskap som utvikler løsninger som samler sensor- og systemdata på en samlet plattform. Under øvelsen ønsket Racom å undersøke soldatenes erfaringer. For dem er det avgjørende å se hvordan systemet fungerer når det havner i hendene på brukere som møter det for aller første gang.

Jan Terje By, daglig leder i Racom, beskriver hensikten med testingen:

– Vi tester med Forsvaret avanserte radarer for persondeteksjon, som de kan bruke for å heve sin situasjonsforståelse.

Under øvelsen tok soldatene raskt initiativ til å justere og flytte utstyret selv, når de så behovet for en bedre posisjon. Det overrasket By, og ga Racom verdifull innsikt i hvor brukervennlig systemet faktisk er.

– En positiv opplevelse vi kan fremheve er at Forsvaret selv, etter eget initiativ og uten opplæring, kunne flytte på og rekonfigurere systemet.

Slike erfaringer er viktige for selskapet, både for videre utvikling og for å sikre at teknologien møter operative behov på en måte som gir mening for dem som skal bruke den.

– Det vi håper at Forsvaret får ut av våre produkter og dette samarbeidet er billigere og bedre produkter fra den sivile industrien til å bruke militært.

TEKNOLOGIEN MÅ TESTES DER DEN BRUKES

Biodrone fikk gjennom øvelsen testet droner og KI-baserte analyseverktøy i et miljø der tid, avstander og uforutsigbarhet faktisk betyr noe.

Gründer/CEO Atilla Haugen beskriver hvor viktig det er at teknologien får møte den operative virkeligheten:

– Vi er her for å fly droner, presentere droneteknologi koblet opp imot GIS (Geografisk Informasjonssystem) og AI, og se hvordan det fungerer i en operativ setting. Jeg tror det er en øyeåpner for hva som finnes av muligheter, og hva som finnes av begrensninger.

Under øvelsen samarbeidet Biodrone med både

Birkebeineren utrykningsområde (UTR) i Opplandske HV-distrikt 05 og norsk og svensk politi. Dette tilfører

MOBILT UTSTYR: Under øvelsen flyttet soldatene selv utstyret når de så behov for en bedre posisjon. Utstyret er brukervennlig og soldatene kunne flytte og konfigurere utstyret uten mye opplæring.

viktig kompetanse innen praktisk bruk av droner og teknologiske løsninger i reelle oppdrag. For Biodrone gir slike tester helt nødvendig innsikt i hva Heimevernet faktisk trenger, noe en ikke kan finne ut av på kontoret.

– Det vi får ut av dette samarbeidet er lærdom. Hva er det Heimevernet har bruk for? Hvordan er det Heimevernet jobber i en slik setting? Hvilken type kompetanse er det viktig at vi kommer med?

UTVIKLING GJENNOM SAMARBEID

For HVSKS handler prosjektene om å etablere en varig måte å jobbe på. Utviklingsarbeidet bygger på tett samarbeid mellom

Forsvaret og næringslivet, der begge parter lærer av hverandre og utvikler teknologi i takt med operative behov. Delprosjektleder Jon Erik Hjellesett uttrykker dette tydelig:

– Formålet med prosjektet er å utnytte sivil industri sammen med Heimevernet og Forsvaret. Vi ønsker en synergieffekt mellom det HV og Forsvaret trenger og det den sivile industrien kan levere.

Selv om Heimevernet samarbeider med sivil industri er det ikke automatikk i at produkter blir kjøpt inn. Testingen gir konkrete resultater, også når ting ikke fungerer ved første forsøk. Nettopp da oppstår læringen teknologien trenger for å bli bedre.

LEDERNE SOM MÅ SNU RYGGEN TIL

Gjennom tester, ærlige tilbakemeldinger og mentoroppfølging arbeider Heimevernets områdesjefer med å utvikle sin egen lederstil.

TEKST: Even Ødegårdstuen FOTO: Kaisa Flaten Brekke

For tredje gang arrangeres lederutviklingskurs for Heimevernets områdesjefer. I januar møttes 14 områdesjefer fra hele landet, samt én fra det danske Hjemmeværet, på Kjevik for å analysere egen personlighet og utvikle sin lederstil. Samlingen var den andre av tre på det ti måneder lange kurset.

PERSONLIGHET PÅ PRØVE

– Jeg tar med meg trygghet på eget lederskap og en mer konkret forståelse av hvordan jeg er som menneske, sier Kjeld Karim Berg Massali, områdesjef i Modum HV-område i Oslo og Akershus heimevernsdistrikt 02.

De siste dagene har han sittet i små grupper og diskutert egen personlighet med andre områdesjefer. På forhånd gjennomførte de personlighetstestene NEO-PI-3 og MIL360, i tillegg til å få tilbakemelding på lederskapet sitt gjennom spørreundersøkelser sendt til kollegaer både i Forsvaret og i privat jobb. Sammen har de gått gjennom undersøkelsen og diskutert svarene.

– Ting jeg tidligere har tenkt om meg selv

har blitt konkretisert. Det har vært en stor personlig utvikling og jeg har mye større selvinnsikt nå enn for et halvt år siden, sier Massali.

DIREKTE TILBAKEMELDINGER

En av metodene områdesjefene bruker for å arbeide med egen personlighet, innebærer at de fysisk snur seg 180 grader bort fra gruppen. Deretter lytter de til at resten av gruppen diskuterer svarene deres på personlighetstestene.

Diskusjonen omhandler blant annet områdesjefens forhold til andre mennesker, samt deres målfokus, handlingsfokus og rolleforståelse.

– Det er veldig informativt og interessant å sitte med ryggen til og høre gruppen reflektere om meg. For eksempel om jeg har selvinnsikt eller ikke, sier områdesjef i Hitra heimevernsområde i Trøndelag heimevernsdistrikt 12 Rutt Janne Sveinsdotter Lystad.

De direkte tilbakemeldingene kursdeltakerne

får settes stor pris på. Samtidig får de også sin egen mentor som følger dem gjennom de ti månedene. Mentorene er erfarne offiserer i Forsvaret. De har vært med områdesjefen ut i felt og sett hvordan de leder området sitt i praksis, og i tillegg er det månedlige samtaler dem imellom. Dette kan betraktes som en vinn-vinn-situasjon ettersom områdesjefen får verdifull læring, samtidig som mentoren får prøvd seg i mentorrollen og lærer mye om Heimevernet.

– Det blir en lærende allianse, sier sjef ved Heimevernets skole- og kompetansesenter, oberstløytnant Stein Høyve.

Han sier målet med kurset er å styrke lederens personlige ledelsesplattform, omsette verdier til konkret handling og øke evnen til å lede under krise, tidspress og kompleksitet.

LEDELSE UNDER PRESS

I tillegg til å jobbe med eget lederskap gjennom tester samt én-til-én oppfølging, er det også hentet inn diverse foredragsholdere både fra og utenfor forsvarssektoren. Under

første samling var temaet ledelse, mens under denne samlingen er temaet kriseledelse og under siste samling blir temaet ledelse av menneske i vår tid. Til denne samlingen i kriseledelse diskuterte blant annet sjef for Agder HV-distrikt 07 Tord Lindelid erfaringer fra strid med områdesjefene, feltprest i Trøndelag heimevernsdistrikt 12 Bent-Inge Misje snakket om håndtering av dødsfall og Bård Fyhn holdt foredrag i psykologisk trygghet. Forsvarets høyskole har også støttet med personell under samlingen. Alt dette for å kunne øke områdesjefens evne til å lede under krise, tidspress og kompleksitet.

GIR DET RESULTATER?

Områdesjef for Gardermoen HV-område i Oslo og Akershus heimevernsdistrikt 02, Pål Skullerud var deltaker på det første lederutviklingskurset tilbake i 2023. Det første han gjorde etter kurset var å ta med seg erfaringen og lederprofilen han hadde utviklet tilbake til områdestaben sin. Der spurte han rett ut om dette var riktig, og i så fall, hva må gjøres for å endre det som bør endres.

– Det er veldig informativt og interessant å sitte med ryggen til og høre gruppen reflektere om meg.

Rutt Janne Sveinsdotter Lystad

har blitt enda bedre på å involvere andre i beslutninger jeg selv må ta til slutt. Ikke minst med å utnytte den fagkompetansen man har i et HV-område, sier Skullerud. Han forteller videre at ydmykheten var det mest sentrale han tok med seg. Når han skulle innføre «mitt lag» i området etter kurset og starte prosessen med å lære opp folk og gjennomføre «mitt lag», fikk han en «åpenbaring».

– Jeg gjorde en introduksjon til befal og offiserer, og så tok det meg fem minutter å skjønne at det var noen som hadde kompetanse på område gjennom spørsmålene deres. I løpet av ti minutter hadde jeg avdekket en doktorgrad, en høyskolelektor og en organisasjonspsykolog med teori og erfaring. Da kunne jeg raskt gi dem opplegget og to dager til å komme med et forslag om gjennomføring for området. Benytte befal på lavere nivå, istedenfor å involvere staben min. Tidligere ville jeg nok ikke vært like lydhør, forteller Skullerud.

LIVSLANG ERFARING

Kristian Fulsaas, områdesjef for Vestfold utrykningsområde,

tok i 2024 lederutviklingskurset. Her opplevde han stor mestring i å jobbe med seg selv.

– I starten venter du på at du skal oppleve det

store eureka, men det er ikke der det ligger. Det er den vonde skildringen i å grave i eget lederskap. Du kan ikke bare møte opp på kurset og bli fortalt hvordan du skal være. Du må investere i det selv, sier Fulsaas.

Sjef Heimevernet, generalmajor Frode Ommundsen, sier tanken bak kurset ikke bare er at områdesjefen skal bli bedre, men at når områdesjefene blir bedre, så blir soldatene også bedre.

– Når krisen inntreffer er det for sent å begynne å planlegge. Dette er livslang erfaring, det handler om faglig påfyll og å kunne videreutvikle oss som ledere og mennesker. Målet er å ha de beste lederne til å lede soldatene, løse oppdrag og ta vare på hverandre, avslutter Ommundsen.

LEDERUTVIKLINGSKURSET:

- Tre samlinger over ti måneder.
- Tester, tilbakemeldinger og mentoroppfølging.
- Fokus på ledelse, kriseledelse og ledelse av mennesker.
- Målet er å styrke lederens personlige ledelsesplattform og evnen til å lede under press og kompleksitet.

KURSDELTAKER:

Rutt Janne Sveinsdotter Lystad synes det var informativt og interessant å høre gruppen sine refleksjoner om henne.

VED VEIS ENDE

Etter 16 uker med utdanning, er elevene ved Heimevernets lagførerskole nå ved veis ende i sin seks måneder lange praksisperiode.

TEKST OG FOTO: Helene Sofie Thorkildsen

– Så langt har lagførerskolen vært veldig bra. Det er mye stridsteknikk og mye praksis ute, noe jeg lærer enormt av. Skoleopplegget er intensivt, men på en god måte. Det er både krevende og utviklende, sier Bendik Larsen, elev ved Heimevernets lagførerskole.

EN SATSING FOR NORDOMRÅDENE

Lagførerskolen er en del av langtidspanen for forsvarssektoren 2025-2036. Satsingen skal styrke Forsvarets tilstedeværelse og lederkompetanse i nord. Med utdanning lokalisert i Finnmark får elevene unik trening i å lede under arktiske forhold, både sommer og vinter. Noe som er spesielt relevant for avdelingene i nord.

PILOTKULLET BANET VEI

Det første kullet startet allerede i september 2025 som et pilotprosjekt. Gjennom dette kullet

har skolen høstet erfaringer som skal sette dem i stand til å kunne øke produksjon av ledere til styrkestrukturen i Finnmark og Forsvaret for øvrig.

– Noe av det mest utfordrende med å være lagfører er å ta raske og presise beslutninger i stressende situasjoner. Det har jeg virkelig fått kjenne på under øvelsene.

Samtidig merker jeg at jeg blir bedre hver gang, og jeg har stor tro på videre utvikling, sier Larsen.

Han har tidligere vært lagfører både i førstegangstjenesten og som ansatt i utdanningskompaniet ved Finnmark heimevernsdistrikt 17 (HV-17). Etter to år i rollen ønsket han å bygge videre på erfaringen.

– Det skjer mye i Finnmark nå, blant annet med oppbyggingen av brigaden. Det har jeg veldig lyst til å være en del av, legger han til.

RELEVANS I PRAKSIS

Elevene er nå ute i praksis på ulike avdelinger i Forsvaret som lagførere. Heimevernets lagførerskole følger samme utdanningsplan som Hærens lagførerskole. Utdanningen i Finnmark varer i ti måneder og gir graden OR-4 ved bestått løp.

– Nå som elevene er ute i praksis, er det viktig at den er relevant og bidrar til videre utvikling. De vil få tett oppfølging og veiledning gjennom hele perioden, sier kaptein Kjartan Malnes, sjef for utdanningskompaniet ved HV-17.

SOLID GRUNNPAKKE

Når utdanningen er fullført, kan elevene selv søke stillinger i Forsvarets avdelinger for å fortsette karrieren. Utdanningen gir elevene en solid grunnpakke med kunnskaper, ferdigheter og holdninger som kreves for å lede soldater i krevende situasjoner. Elever som uteksamineres fra Heimevernets lagførerskole får fast grad som korporal (OR4) med mulighet til å jobbe som lagfører ved Forsvarets avdelinger. Som lagfører blir du en del av Forsvarets spesialistkorps og normalt får du ansvar for å lede og utdanne en lagsenhet på rundt 4 til 8 personer.

TRENER I USA

Heimevernet har for første gang sendt en egen medic-tropp til Minnesota gjennom NOREX-utvekslingen. Der trener soldatene på amerikansk combat medic-standard med avansert simulering og realistiske scenarier.

TEKST: Amanda Ehrnholm FOTO: Amanda Ehrnholm og Kaisa Flaten Brekke

Soldatene, som kommer fra innsatsstyrkene, har deltatt på et omfattende sanitetskurs ved Camp Ripley, et viktig steg i videreutviklingen av NOREX-utvekslingen som startet i 1974, og Heimevernets sanitet.

REALISTISK TRENING

Troppen har gjennomført kurset «68 W Combat Medic» ved et moderne «Medical Simulation Training Center» (MSTIC). Her kombineres klasseromsundervisning, demonstrasjoner og praktisk trening før det hele avsluttes med en omfattende ferdighetstest.

Kurset følger den amerikanske TC 8-800-standarden, som innebærer at sanitetssoldater jevnlig må dokumentere kompetanse innen blant annet traumebehandling.

– Det er en fantastisk mulighet til å lære av hvordan amerikanerne driver sanitetstjeneste. De har gode og avanserte prosedyrer, og treningsfasiliteter som gir svært realistisk trening,

forteller Andreas Luther fra innsatsstyrke Rype i Trøndelag HV-distrikt 12, som deltok i medic-troppen under NOREX 2026.

Gjennom oppholdet har de norske soldatene fått innføring i amerikanske systemer for pasientundersøkelse, bruk av utstyr og håndtering av ulike skadetyper. Den avsluttende testen består av en helhetlig traumevurdering, der soldatene må identifisere og behandle både større og mindre skader i et sammensatt scenario.

GJENSIDIG LÆRING

En sentral del av treningen foregår med avanserte treningsdukker som responderer på behandling, kan simulere blødninger og gir direkte tilbakemelding på tiltakene som gjennomføres. Det gir en treningssituasjon som ligger tett opp mot reelle hendelser.

– Det mest spennende for soldatene er å gjennomføre hele scenarioet på disse realistiske dukkene. Utenom å behandle en virkelig pasient er dette noe av det

nærmeste man kommer, forteller stabssersjant Jacob Petersen fra Minnesota National Guard.

Petersen har hatt ansvar for oppfølgingen av de norske sanitetssoldatene under kurset, og understreker at samarbeidet har vært preget av gjensidig læring.

– Det er veldig tydelig at nivået hos de norske soldatene er høyt. Mye av faginnholdet er det samme, men det presenteres på litt ulike måter og med forskjellige ressurser. Det har vært mye «give and take» i diskusjoner og erfaringsutveksling, sier han.

NÆR ALLIERT

Som en del av den første puljen ser han også utviklingsmuligheter fremover.

– Når vi vet at nivået er såpass likt, kan vi i fremtiden bruke mindre tid i klasserom og mer tid i praksis. Det er der man virkelig får anvendt ferdighetene kontinuerlig, forklarer Petersen, som legger til at han gjerne skulle sett at norske medics kom tilbake hvert år.

For Heimevernet handler deltakelsen ikke bare om faglig påfyll, men også om å styrke samarbeidet med en nær alliert. Når vi forstår hverandres medisinske systemer og prosedyrer bedre, blir det lettere å jobbe sammen i felles operasjoner.

– Jeg tar med meg gode erfaringer, kulturutveksling og større forståelse for det amerikanske medisinske systemet. Det gjør oss bedre rustet til å forstå og hjelpe hverandre ute i felt når det virkelig gjelder, forteller Luther.

LØFT FOR SANITETSFAGET

Blant deltakerne var også Katarina Børve, troppsmedic i innsatsstyrken Bjørn West i Bergenhus HV-distrikt 09 og til daglig sykepleier ved Haukeland universitetssjukehus.

– Det var veldig motiverende å møte andre som er like engasjerte i fagfeltet. Vi fikk trene på scenarioer her som det er krevende å gjennomføre hjemme i Norge. Det ga både faglig utvikling og større trygghet i rollen, forteller hun.

Hun trakk også fram miljøet i innsatsstyrken som en viktig motivasjon.

– Ikke selekter deg selv ut hvis du vurderer å bli med. Det finnes mange roller og et veldig godt miljø. Det har vært en utelukkende positiv opplevelse.

At Heimevernet nå for første gang har sendt en egen medic-tropp til NOREX, markerer et viktig løft for sanitetsfaget i innsatsstyrkene. Erfaringene fra Minnesota tas med hjem til norske avdelinger og kan danne grunnlag for videre utvikling av både trening og operativ evne i årene som kommer.

OPPDRAG UTFØRT – 1200 DAGER I UK

Rundt 8000 ukrainske soldater er utdannet under norsk ledelse i Operasjon Interflex. Bak tallene ligger sterke møter, tunge avskjeder og erfaringer som vil prege Heimevernet lenge etter hjemreise.

TEKST: Stein Cato Nybakken FOTO: Kristian Kapelrud, Samuel Andersen og Amanda Ehrnholm

Det finnes en form for avskjed som ikke blir lettere bare fordi man har gjort det flere ganger. I Operasjon Interflex kommer den etter siste leksjon og når utstyret er pakket ned og det eneste som gjenstår er hjemreise for ukrainske elever. Alle forstår hva det betyr og hvilken risiko som er forbundet med det. De fleste kom fra fronten og alle skal tilbake til den.

– Det mest utfordrende med dette oppdraget er ikke det vi gjør til daglig. De vanskeligste timene er før de reiser, forteller en norsk instruktør som er halvveis inn sin fjerde kontingent på Operasjon Interflex. Hun forteller at det aldri blir rutine å stå oppstilt i porten å se bussen med de ukrainske soldatene forlate treningsfeltet. Hjem, som i praksis betyr videre til krigen.

ENKEL STANDARD

Militærleiren der de norske instruktørene jobber ligger på landsbygda sør-øst i England, et godt stykke unna nærmeste store by. Veien inn går gjennom små lokalsamfunn, åpne jorder og smale landeveier med biler som kjører urovekkende fort. Siden nyttår i år har den norske kontingenten drevet utdanning og trening av ukrainske lagførere her.

I leiren bor norske instruktører og ukrainske elever tett på hverandre. Instruktørene deler rom og det er en enkel ramme rundt et krevende oppdrag med lange dager. Derimot er stemningen svært god. Folk kjenner rutinene og flere har vært med i oppdraget mange ganger.

– Vi er veldig takknemlige og stolte for at

vi får muligheten til å bli med på noe sånt, sier en av de norske instruktørene fra Heimevernet.

Fire av instruktørene i denne kontingenten kommer fra samme HV-område i Trøndelag og er førstereis-gutter i oppdraget. Flere av de kjente hverandre fra før. Noen hadde snakket om å søke allerede under årlig trening hjemme, mens andre hadde gått noen runder med seg selv og lurt på om de egentlig hadde nok å bidra med. Jeg er en vanlig lagfører i Heimevernet så hva kan jeg lære ukrainske soldater som snart skal tilbake til fronten?

– Folk som følger med og ønsker og er interesserte i å gjøre en jobb har noe å bidra med, men jeg følte litt på et «imposersyndrom» da vi kom på oppsetning i

Norge. Mange av de som møtte der hadde lang erfaring fra Forsvaret. Noen hadde vært ute før og andre hadde pedagogisk bakgrunn. Vi følte oss litt underlegne i starten, men er du interessert i å lære og har de rette holdningene, så er det ikke noe problem, sier den ene.

AVSLUTTER DET NORSKE BIDRAGET

Etter tre og et halvt år avsluttet Norge sitt bidrag i Operasjon Interflex 7. juni i år. I løpet av 1200 dager har Heimevernet ledet utdanning av rundt 8000 ukrainske soldater, spesialister og ledere. Mange av instruktørene har vært fra Heimevernet. Reservister med sivile jobber og familier som venter hjemme.

Da daværende statsminister i Storbritannia, Boris Johnson, initierte Operasjon Interflex

våren 2022, var behovet akutt. Målet var først å utdanne store mengder rekrutter raskt, forteller sjef for Interflex, oberst Andrew Boardman, som selv var med i starten.

– Det handlet om å kunne ta imot veldig mange på kort tid. Da var det bare å gjøre seg klar til å dra. Vi måtte komme oss til leiren fort fordi 10 000 ukrainerne var allerede på vei inn. Den første utfordringen var nesten brutal. Hvordan utdanner vi soldater på tre uker? Vi er infanterister. Hvordan trener du en infanterist på så kort tid? spør Boardman retorisk.

Svaret ble å skjære bort alt som ikke var viktig. Ulike driller, sluttet orden og fysisk trening måtte kuttes. Da sto de igjen med trening som skulle øke sjansen for å overleve og løse oppdrag.

”

– Den første utfordringen var nesten brutal. Hvordan utdanner vi soldater på tre uker?

Oberst Andrew Boardman

Etter hvert ble tre uker til fem. Interflex utviklet seg også fra grunnleggende soldatutdanning til leder- og instruktørutdanning. Treningsprogrammet fulgte utviklingen i krigen. Droner gikk fra å være et nytt innslag til å bli en sentral del av opplæringen, forteller Boardman.

– Det jeg er stolt av, er hvor smidige vi har vært i å utvikle kurset, sier han.

Boardman beskriver dagens kurs som noe helt annet enn det første. I starten lærte mange det mest grunnleggende.

– Nå underviser vi lagførere og sersjanter. De er allerede ganske erfarne i strid. Da handler det om ledelse, kommando og kontroll i kamp, forteller han.

For Norge ble Operasjon Interflex ett av de første og mest konkrete militære bidragene til Ukraina etter invasjonen. Heimevernet har ledet det norske bidraget, men med uvurderlig støtte fra Forsvaret for øvrig.

De norske instruktørene har utdannet soldater og ledere og vært en del av et miljø med instruktører fra flere allierte land. Boardman er tydelig da han beskriver det norske bidraget.

– Kvaliteten på de norske instruktørene har vært bemerkelsesverdig, sier han og viser til evalueringer fra ukrainerne selv. De norske resultatene har ligget svært høyt.

– De norske scorene er alltid blant de beste. Pinlig høyt egentlig, for oss, smiler han.

Noe av forklaringen mener han ligger i at flere av instruktørene har kommet tilbake flere ganger.

– Det gir en kontinuitet som er ekstremt nyttig og gjør de mer effektive, sier Boardman.

I tillegg til gode tilbakemeldinger fra britene, har også ukrainerne satt pris på den Norske innsatsen. Flere norske instruktører har fått utmerkelser utdelt av ukrainske sjef.

STERKE INNTRYKK

Tilbake i treningsleiren forteller instruktørene fra Heimevernet i Trøndelag om sterke inntrykk i møte med ukrainske elever. Mange av dem reagerer på lyden av fly og droner som for norske instruktører er realistiske, men likevel kontrollerte. En instruktør forteller om en ukrainsk kvinne som ble tydelig preget under et simulert droneangrep i øvelsen.

– Sånne ting kommer vi aldri til å glemme. Vi hadde også en elev som frøs til da et jagerfly passerte over øvingsområdet i dårlig vær. Mange av dem er traumatiserte av opplevelser fra krigen i hjemlandet, forklarer han.

For disse og resten av Heimevernet har bidraget og operasjonen utvilsomt gitt læring tilbake. Instruktører fra Heimevernets styrkestruktur som normalt trener én uke i året, har fått flere måneder med intensiv tjeneste. I tillegg har de fått direkte erfaring fra ukrainske soldater som nylig har vært ved fronten. Instruktørene fra Trøndelag tar også med seg nyttig erfaringen hjem til Heimevernet.

– Det trenger ikke å være det flotteste og nyeste utstyret, men det går an å trene godt med det vi har. Vi trener ikke for moro skyld eller fordi kalenderen sier at det er tid for årlig trening. Vi trener fordi det en dag kan bli alvor. At man møter opp på årlig trening er faktisk litt viktig, sier han.

NESTE FASE

Når Norge nå avslutter bidraget i Storbritannia er det ikke fordi behovet for støtte til Ukraina er borte. Interflex går videre i en ny fase med mer spesialistutdanning. Ukraina har samtidig bygd større evne til å utdanne egne ledere og instruktører. Andrew Boardman kaller det et tegn på framgang.

– De har nå sagt at de ikke lenger trenger at vi leverer lederutdanning her i Storbritannia. For meg er det et tegn på virkelig fremgang fra deres side, avslutter han

Heimevernet fortsetter sin støtte til Ukraina gjennom Operasjon Gungne i Trøndelag og på Østlandet med uforminskert styrke, men for Norge ble Interflex en påminnelse om hva Heimevernet er når det brukes. Et landsdekkende system av reservister, instruktører, ledere og vanlige mennesker som kan stille når oppdragene kommer.

TID TIL Å LANDE

Etter måneder med høyt tempo i operasjon Interflex, får de norske instruktørene noen viktige dager til å lande før hverdagen hjemme begynner igjen.

TEKST OG FOTO: Amanda Ehrnholm

Siden 2022 har norske soldater deltatt som instruktører i operasjon Interflex i Storbritannia. I perioder på flere måneder trener de ukrainske soldater i en hverdag preget av høyt tempo og et oppdrag som fyller nesten alle døgnets timer. De har blitt kjent med mennesker som lever med krig. Mennesker som snart skal tilbake til fronten.

Når oppdraget er over, reiser instruktørene hjem til Norge. Til et stabilt samfunn. For mange gir det et perspektiv på hvor annerledes hverdagen kan være, og hvor lett det er å ta det man har hjemme for gitt.

Det er nettopp i denne overgangen ivaretagelsen blir avgjørende.

VIKTIGE DAGER FØR HJEMKOMST

– Mellomlanding handler om å ivareta personell etter operasjoner, gi anerkjennelse for innsatsen, ivareta relasjoner og etablere en felles historie, forteller major Ralph Fosse.

Før soldatene reiser hjem, samles de til noen dager med det som kalles mellomlanding. Det er en bevisst pause mellom oppdrag og hverdagen som venter.

Her gjennomføres debriefing, samtaler med psykologer og ved behov medisinsk oppfølging. Samtidig er det rom for kontingenten å være sammen, i et lavere tempo enn det de kommer fra.

– Overgangen fra oppdraget til livet hjemme er ofte stor. Derfor er det viktig å få disse dagene til å senke skuldrene før man kommer hjem, forklarer Fosse.

For mange er dette første gang de faktisk stopper opp og får kjent etter hva de har vært med på.

MELLOM OPPDRAG OG HVERDAG

En av instruktørene beskriver oppdraget som noe av det mest meningsfulle han har gjort.

– Det er noe av det jeg kommer til å være mest stolt av. Å få bidra til å trene ukrainerne, det betyr mye.

Samtidig er han tydelig på at det ikke er en enkel overgang å komme hjem. Han forteller om oppdraget der det han gjorde kunne få konsekvenser langt utover treningen.

– Du går fra en hverdag hvor det du gjør kan ha konsekvenser på liv og død, til det vanlige livet trygt hjemme i Norge igjen. Det tar tid å justere seg.

Han er også ærlig på hvordan overgangen vil oppleves.

– Klaging på små hverdagsproblemer kommer nok til å irritere meg i starten. Men jeg vet at det går seg til med tid.

Han opplever mellomlanding som en viktig del av ivaretagelsen og beskriver dette med et smil.

– Det er veldig bra at vi har disse dagene. Du får en pause og mulighet til å reflektere før du møter hverdagen igjen.

Deretter poengterer han det å ha en obligatorisk samtale med psykolog.

– Når det er lagt opp som en naturlig del av opplegget, blir terskelen lavere. Da er det lettere å si det man faktisk tenker på.

Å FORSTÅ DET MAN HAR STÅTT I

I denne fasen møter instruktørene et team av psykologer. Blant dem er Iselin K. Hielm og Evelyn-Rose Saus.

De er tydelige på at oppfølgingen ikke handler om at noe nødvendigvis er galt, men om å legge til rette for en god overgang.

– Vi ønsker å bidra til at personellet får bearbeidet erfaringene sine, normalisert reaksjoner og styrket egen mestring, forklarer de.

Kroppen og hodet kan fortsatt være «på», selv om omgivelsene plutselig er roligere. Det kan gi utslag på flere måter.

– Noen opplever uro, søvnvansker eller tankekjør. Andre kan kjenne på tomhet eller savn etter både kollegaene og oppdraget.

STABSOFFISER OPERASJONER I HV-STABEN:
Major Ralph Fosse.

KONTINGENTSJEF:
Henrik Pande-Rolfsen.

”

– Det har vært svært givende, lærerikt og en fantastisk opplevelse.

Henrik Pande-Rolfsen

Det er nettopp her mellomlandingen blir viktig. Den gir rom for å sette ord på det man kjenner på, før man møter familie, venner og hverdagen igjen.

– Man har med seg erfaringer som familie og venner ikke nødvendigvis kan relatere seg til. Da kan det være vanskelig å vite hvordan man skal dele det.

Derfor legges det til rette for samtaler. Ikke alle har behov for å si mye, men det å ha muligheten er viktig.

– Det viktigste er at opplevelser og reaksjoner blir anerkjent. At man forstår at det man kjenner på, er en naturlig reaksjon på det man har vært gjennom.

Rådene de ønsker å trekke frem er enkle, men viktige: opprettholde rutiner, være i aktivitet og snakke med noen man stoler på.

– Det er en styrke å be om støtte når man trenger det.

UTROLIG STOLT

Kontingentsjef Henrik Pande-Rolfsen beskriver oppdraget som meningsfylt.

– Det har vært svært givende, lærerikt og en fantastisk opplevelse. «Verdens beste jobb». Jeg er utrolig stolt av folka mine, forteller Pande-Rolfsen.

Videre snakker han om samarbeidet på tvers av nasjoner, og det ansvaret som ligger i å trene soldater som skal tilbake til en krigssituasjon.

– Vi har bidratt til å redde liv, både direkte og indirekte, fortsetter han.

FAMILIERÅDGIVER:
Mona I. Angell.

Han trekker også frem hvordan oppdraget er løst i fellesskap, og betydningen av å avslutte det sammen.

– Jeg er stolt av hvordan vi har løst oppdraget sammen som et sterkt team, og hvordan alle har gjort sitt ytterste for at ukrainerne og kursene skal bli best mulig. Det er viktig å få disse dagene sammen. Lande, bruke tid på hverandre og avslutte oppdraget på en god måte.

DE SOM VENTER HJEMME

For mange er det noen som har fulgt oppdraget fra avstand. Familierådgiver Mona I. Angell understreker at oppdraget ikke bare angår den som reiser ut.

– Når en soldat reiser ut, påvirker det hele familien, forteller Mona I. Angell.

Det handler om tomrom som kjennes i det daglige, om å ta

flere oppgaver alene og barn som spør når mamma eller pappa kommer hjem. Derfor jobber Forsvaret med å følge opp pårørende både før, under og etter oppdraget. Informasjonsmøter, råd og egne tiltak skal gjøre det litt lettere å stå i det over tid.

For barna finnes det små, men viktige grep. Eksempelvis en bamse som får være med på oppdrag og sender reisebrev hjem, med øyeblikk fra hverdagen der ute.

– Det gir barna en følelse av nærhet til den som er borte, og kan være en trygghet i hverdagen, forteller Angell.

Å komme hjem handler om mer enn selve hjemreisen. Behovene er ulike, og derfor er ivaretagelse en viktig del av oppdraget. Overgangen skjer ikke av seg selv. Forsvaret har et bevisst fokus på oppfølging, og det legges til rette for at personellet ikke står alene i tiden etterpå.

HVIS IKKE JEG, HVEM DA?

Etter å ha amputert et bein på grunn av et artilleriangrep kunne han tenkt at han har gjort sin innsats i krigen. Halvannet år senere velger han likevel å kjempe videre for landet sitt.

TEKST OG FOTO: Kristian Kapelrud

– Hvis ikke jeg, hvem da?

Svarer han retorisk på hvorfor han fortsetter kampen.

«Karpaty» er bare 25 år gammel og har vært soldat i tre år, men har likevel mye erfaring fra krigen. Han opererte bak fiendens linjer, et stykke bak frontlinjen da de ble angrepet.

– Jeg jobbet i oppklaringsbataljonen, og vi skapte mye problemer for russerne. Dessverre fant de posisjonen vår og skjøt artilleri mot oss. En av granatene traff i nærheten av oss og jeg fikk en splintskade som senere ble infisert, forteller han.

VIL FULLFØRE DET HAN STARTET

Han liker ikke å forlate noe uferdig og etter ett år med rehabilitering kjedet han seg. Så for han var valget enkelt. Dessuten handler det om mer enn bare en skade.

– Når jeg har begynt på noe, må jeg fullføre det. Jeg vet at Ukraina trenger soldater, så når jeg har erfaring kan jeg ikke bare ignorere det. Først og fremst handler det om landet mitt. Jeg elsker landet mitt, kulturen, historien og språket. Ikke minst familien min, barna og vennene mine. Det handler om patriotisme og å beskytte det jeg har kjært, beskriver Karpaty.

SER LIKHETER

Han er glad for alle øvingsressursene de har tilgjengelig under utdanningen i Norge.

– Vi får øvd mye og har forbruksmateriell tilgjengelig. Det er likheter mellom teknikkene vi lærer her og det vi allerede bruker i Ukraina, så det er veldig nyttig. Jeg skulle ønske jeg hadde mer tid her til å lære enda mer, sier Karpaty.

«Prolonged field care» handler om å behandle pasienter i felt over tid selv om alt jobber mot deg. Det er gjerne dårlige arbeidsforhold, ressursene er på et minimum og du må bruke det du har både av utstyr og kompetanse for å holde de skadde i live til de kan evakueres. Evakuering kan være langt unna både i tid og distanse på grunn av kontinuerlige angrep av både droner og mer konvensjonelle våpen som begrenser bevegelsesfriheten.

Det er dette de øver på her, på det improviserte stabiliseringspunktet. I det som vanligvis er en kald og mørk betongkjeller har de etablert et behandlingsspunkt med nok lys og varme til å utføre behandling på markører.

BAK FIENDENS LINJER

Da han selv ble skadet, var det lang vei tilbake til trygghet og bedre behandlingsfasiliteter. Han var selv den ene av to mediser i laget, og begge ble skadet. Takket være god logistikk kom han seg ut samme dag, men langt fra alle er like heldige.

– Først fikk jeg rask behandling og smertestillende på stedet. Deretter ble jeg fraktet ut på firehjuling til et CCP (Casualty Care Point) der jeg fikk bedre behandling. Derfra ble jeg transportert med både bil og båt for å komme tilbake i tryggere områder. Det tok nesten en hel dag å forflytte seg litt over 30 kilometer fordi evakueringsrutene hele tiden overvåkes og angripes av droner, forteller han.

OVERLEVDE MOT ALLE ODDS

Han fikk ti prosent sjanse til å overleve etter at en granat eksploderte mellom beina hans. Nå er den ukrainske offiseren tilbake i Norge for å lære mer, fast bestemt på å kjempe videre for kameratene som aldri kom hjem.

TEKST OG FOTO: Amanda Ehrnholm

Han går med rak rygg og hilser med et fast håndtrykk. Skaden på hånden er tydelig. Huden er stram og ujevn, med arr og merker etter sting. Han er eldre, med en verdighet som bare tid i uniform kan gi. Han står med hendene foldet bak ryggen, unngår øyekontakt, men ser opp når han vil understreke noe. Likevel trekker han av og til på smilebåndet og viser en mykere side av en mann preget av krig.

Han forteller sin historie på ukrainsk, og ordene blir oversatt av tolken ved siden av. Han snakker lavt og rolig og tolken gjengir ordene på engelsk.

Han har gått hele veien i Forsvaret, fra menig til offiser. Han har tjenestegjort i ti år og har tidligere arbeidet som livvakt. Han beskriver valget om å bli soldat enkelt:

– Jeg føler plikt til hjemlandet. Jeg har fire barn og jeg ønsker ikke at de skal måtte gå i mine fotspor. Derfor kjemper jeg, slik at de kan slippe.

DA GRANATEN TRAFF

5. juni 2022, i byen Svjatohirsk, ble han hardt skadet. Det var tredje natten med strid og klokken var rundt tre om natten.

– Jeg var veldig trøtt. Vi hadde vært i kamp i to døgn. Jeg bestemte meg for å sove noen timer, i et område jeg trodde var trygt. Jeg gikk ned i kjelleren og la meg ned.

Kort tid etter ble stillheten brutt. En 122mm granat traff taket og landet mellom beina hans før den eksploderte.

– Granaten falt ned mellom beina mine. Både beina og magen ble svært hardt skadet. Hånden også, da jeg prøvde å dekke ansiktet. Jeg hadde flaks som hadde på meg vest og hjelm.

Han fikk førstehjelp raskt, og ble evakuert ut under ildgivning. To soldater kjørte ham til evakueringspunktet, hvor bataljonens sanitetspersonell tok over og brakte ham videre til stabilisering.

– Jeg husker alt. Jeg husker skuddene da vi kjørte bort. Jeg var bevisst hele tiden.

I etterkant fikk familien beskjed om at sjansene hans for å overleve var minimale.

– Legene sa til familien min at jeg hadde ti prosent sjanse. Men jeg overlevde.

Han innrømmer at han selv ikke forstod hvor kritisk situasjonen var der og da. Først på sykehuset i Kyiv, gikk alvorret opp for ham. Skadene gjorde at han ikke kunne gå på seks måneder. Rett før han ble evakuert til Norge 27. oktober 2022, tok han sine første skritt igjen.

EN AV DE FØRSTE

Han var en av de første ukrainske soldatene som ble evakuert til Norge for medisinsk behandling. Han ble innlagt på Rikshospitalet i Oslo. Oppholdet på sykehuset varte bare en uke. Etter det fikk han et sted å bo mens han ventet på de neste stegene av behandlingen.

”

– Hold kruttet tørt.

«CBRN-offiseren»

I løpet av to år i Norge gjennomgikk han tre store operasjoner. Den første var på høyrebeinet, som trengte en rekonstruksjon etter skadene.

– Kirurgen som opererte meg gikk av med pensjon rett etterpå. Jeg var hans siste pasient. Jeg tror jeg hadde flaks.

Senere fulgte en operasjon på hånden og en på magen. Han beskriver oppholdet i Norge med respekt og takknemlighet.

– Jeg ble imponert over sykehuset, teknologien og hvordan jeg ble møtt. Legene var oppmerksomme og respektfulle.

TILBAKE I NORGE

Skadene satte grenser, og han vendte

ikke tilbake til fronten igjen. Han byttet avdeling, og ble tildelt en lederrolle i CBRN-brigaden.

– Jeg sluttet aldri i hæren. Jeg hadde bare en medisinsk prosess.

Nå er han tilbake i Norge, denne gangen på kurs i CBRN (chemical, biological, radiological and nuclear weapons). Han roser de norske instruktørene og han beskriver kurset som nyttig. Det er et fagfelt han tidligere ikke hadde utdanning i, men som krigen har gjort nødvendig.

– Før hadde jeg ikke kunnskap på dette området. Nå lærer jeg hvordan vi kan forsvare oss. Russland bruker giftige stoffer

og kjemiske midler. Med denne kunnskapen kan jeg beskytte mine soldater, og jeg kan undervise dem videre.

USIKKER FRAMTID

Han understreker hvor viktig brorskapet er i krigen.

– Dette er brorskapet. Det er ikke bare et ord, men et spesielt vennskap. Noen ganger er man ikke enig, mens andre ganger er båndet sterkere enn familien. «My brother in arms» vil alltid dra meg ut.

Når han blir spurt om framtiden, trekker han bare på skuldrene.

– Dessverre ser jeg ingen forbedring. Situasjonen blir verre og mer intens. Jeg

bekymrer meg til og med for om jeg kan komme hjem i disse dager.

Likevel står han rak i ryggen. Han kjemper ikke bare for landet sitt. Det som driver ham videre er minnet om kameratene som aldri kom hjem.

– Jeg skylder det til dem som ikke er i live.

Så løfter han blikket. Ordene oversettes rolig av tolken og budskapet er viktig.

– Тримай поро́х сухім.

– Hold kruttet tørt. Vær forberedt.

Det er mer enn et ordtak. Det er en klar påminnelse, også til Norge, om at frihet aldri kan tas for gitt.

CBRN-OFFISEREN: Han ble hardt skadet 5. juni 2022, i byen Svjatohirsk. Så ble han evakuert til Norge der han hadde tre store operasjoner. Nå er han tilbake i Norge på CBRN-kurs.

DETTE BETYR DONASJONENE

Gjennom operasjon Ellisiv bidrar Heimevernet med både trening og materiell til ukrainske styrker. Ifølge logistikkansvarlige svekker ikke donasjonene norsk beredskap, men de redder liv.

TEKST: Amanda Ehrnholm FOTO: Kristian Kapelrud

Siden krigen i Ukraina brøt ut for snart fire år siden, har Heimevernet vært en viktig del av Norges samlede militære støtte gjennom operasjon Ellisiv. Via operasjon Gungne og operasjon Interflex har Heimevernet bidratt til å trene opp ukrainske styrker, samtidig som det er donert materiell som brukes direkte i krigen. Heimevernet bidrar med utstyr til Ukraina, og det har dukket opp spørsmål om dette går på bekostning av vår egen beredskap og om donasjonene egentlig gjør en forskjell.

GÅR IKKE PÅ BEKOSTNING AV HV

Ifølge «Pelle», logistikkansvarlig i Ellisiv HV, er svaret på disse spørsmålene tydelig: Donasjonene har ikke svekket norsk forsvarsevne, men de har reddet liv.

– Det har vært viktig for oss å sikre at støtten til Ukraina ikke går på bekostning av norske soldater. Vi tar ikke utstyr fra egne avdelinger som de selv trenger. Det aller meste av det som doneres er kjøpt inn spesielt for dette formålet, ofte fra utlandet, eller hentet fra beholdninger som ikke er kritiske for norsk beredskap.

Blant det som er levert er personlig beskyttelsesutstyr som vester og hjelmer, vinterbekledning, fottøy, ammunisjon

til skarpskyttere, dronesekker og annet materiell som er direkte etterspurt av ukrainske avdelinger. Over 50 000 soldater har mottatt vinterbekledning, og en full brigade har fått fotposer for å kunne operere trygt gjennom vinteren.

– Sammen med Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) har vi valgt løsninger som gjør at donasjonene ikke påvirker vår operative evne.

For mange HV-soldater i Norge er det likevel naturlig å stille spørsmål når vi donerer utstyr, samtidig som vi hører om mangler på enkelte artikler. Ifølge «Pelle» som selv har jobbet mange år i FLO, henger ikke dette sammen.

– De utfordringene vi har hatt på utstyr i Norge handler først og fremst om forsinkelser i nye kontrakter og systemer, ikke om donasjonene til Ukraina. Dette er forhold vi hadde stått i uansett.

MATERIELLET FØLGES TETT

For dem som mottar støtten, har betydningen vært i noen tilfeller helt avgjørende.

– Vi har fått flere tilbakemeldinger som viser at dette handler om mer enn tall og

statistikk. Et eksempel som gjorde spesielt inntrykk var to ukrainske soldater som ble truffet i et bakhold. Begge overlevde fordi vestene vi hadde kjøpt inn og donert bort stoppet skuddene. Det er liv som faktisk er reddet.

Et annet spørsmål som ofte dukker opp er om donasjonene faktisk når fram.

– Alt materiell følges tett. Vi har god kontroll på leveransene, og samarbeider tett med mottakerne for å sikre at utstyret kommer dit det skal. Rykter om at det blir liggende igjen ved grensa eller forsvinner underveis stemmer ikke. Det som sendes blir brukt. Jeg er selv stadig på grensen og kontrollerer.

HJELPEN FORTSETTER

For ham handler dette i bunn og grunn om ansvar og å stille opp.

– Vi kan bidra uten å svekke oss selv. Og når vi vet at det vi sender faktisk redder liv, da er det ikke et vanskelig valg.

Framover vil støtten fortsette. Det er kjøpt inn våpen fra ukrainsk produksjon og termiske sikter som ble levert før sommeren, slik at hjelpen fortsetter der behovet er størst.

80 ÅR I TJENESTE FOR NORGE

Heimevernet ble etablert i 1946 som et direkte resultat av erfaringene fra andre verdenskrig. Okkupasjonen av Norge fra 1940 til 1945 avdekket alvorlige svakheter i landets evne til rask mobilisering og lokal motstand.

TEKST: Tore Ellingsen ILLUSTRASJONER: Andreas Hauge

Kort tid etter okkupasjonen i 1940 begynte planene om et norsk heimevern. Erfaringene fra den raske tyske framrykningen viste behovet for lokale styrker som kunne yte motstand til ordinære avdelinger kom fram. I 1944 la Forsvarets overkommando i London fram en plan for et nytt forsvar der befolkningen skulle kunne forsvare eget lokalsamfunn på kort varsel.

Heimevernet skulle også samle den sterke forsvarsviljen og erfaringene fra motstandsbevegelsen innenfor statlig kontroll.

Da Heimevernet ble etablert var det ingen fastsatt øvre grense for antall soldater, men målet var å bygge en hurtig mobiliserbar styrke. Den sterke tilstrømmingen av frivillige i etterkrigsårene, særlig tidligere medlemmer av motstandsbevegelsen og andre med krigserfaring, førte til at styrken raskt vokste. I løpet av kort tid hadde Heimevernet omkring 90 000 soldater. Denne utviklingen var ikke fullt ut forutsett, men ble ansett som både nødvendig og ønsket i

en tid preget av usikkerhet og begynnende kald krig.

Gjennom 1950-, 60- og 70-tallet var Heimevernet en sentral del av Norges mobiliseringsforsvar. Organisasjonen hadde ansvar for sikring og overvåking av viktige objekter, infrastruktur og kommunikasjonslinjer, og skulle bidra til lokal motstand og forsinkelse ved en eventuell invasjon. Samtidig ble samvirket med sivile myndigheter gradvis utviklet, og Heimevernet fikk en tydelig rolle i totalforsvaret.

Etter den kalde krigens slutt endret Forsvarets struktur og oppgaver seg betydelig. Trusselbildet ble oppfattet som mindre forutsigbart, og Forsvaret gikk gjennom omfattende omstillinger. Heimevernet ble gradvis redusert i størrelse fra 1990-tallet og fremover, samtidig som det ble lagt økt vekt på kvalitet, trening og tilgjengelighet fremfor volum.

I 2005 ble innsatsstyrkene etablert som en del av denne moderniseringen. Disse

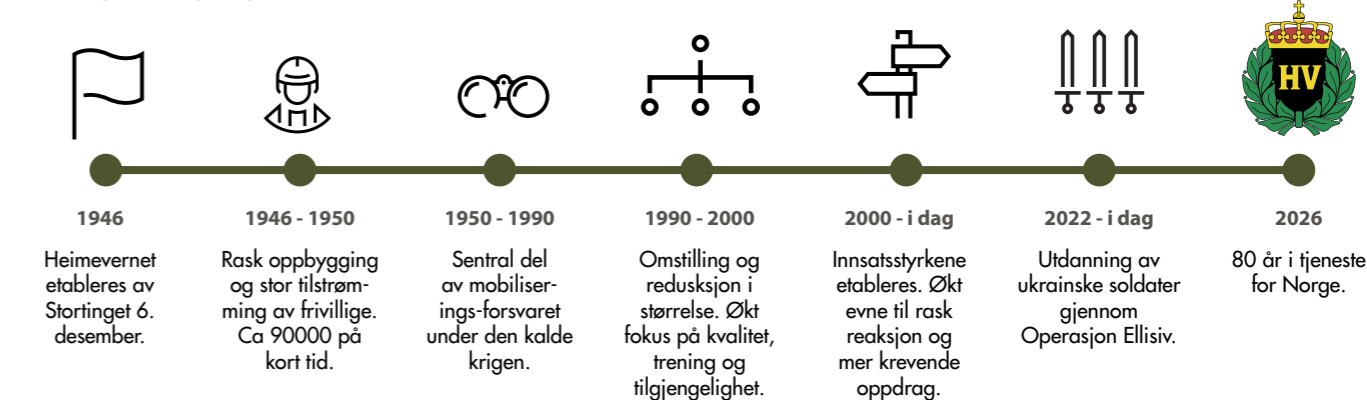
avdelingene ga Heimevernet økt evne til rask reaksjon og mer krevende oppdrag. Heimevernet fikk også bedre materiell og et mer målrettet trenings- og øvingsopplegg.

I dag består Heimevernet av rundt 40 500 soldater fordelt på 12 heimevernsdistrikter over hele landet. Heimevernet løser oppgaver i hele krisespekteret fra væpnet konflikt til fredstidsoppdrag som sikring, vakthold, bistand til sivile myndigheter og håndtering av naturhendelser.

Den skjerpede sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa har ytterligere understreket Heimevernets betydning.

Gjennom 80 år har Heimevernet utviklet seg i takt med samfunnet det skal beskytte. Den lokale forankringen, den folkelige viljen til å bidra og evnen til rask innsats gjør Heimevernet til en bærebjelke i Norges beredskap – i fred, krise og krig.

1946 - 2026

«I Heimevernet holder vi en kameratslig tone. Både befal og mannskaper tiltaler hverandre i du-form.»

Generalinspektør for HV fra 1945 - 1958
generalmajor Mons Haukeland

HEIMEVERNET I DAG

Ca. 40 500 soldater

13 Innsatsstyrker fordelt over hele landet

Løser oppgaver i hele spekteret fra krise til krig

En del av Forsvaret og totalforsvaret. HV løser oppdrag sammen med andre

VI ER DER NÅR DET GJELDER

VAKTHOLD OG SIKRING

OVERVÅKING OG ETTERRETNING

BISTAND TIL SIVILE

NATURHENDELSE

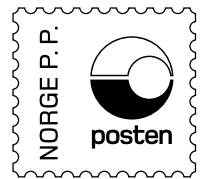
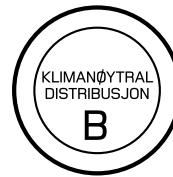
VISSTE DU AT ...

De fleste HV-soldatene trener fem dager i året

Heimevernet er Norges største beredskapsorganisasjon

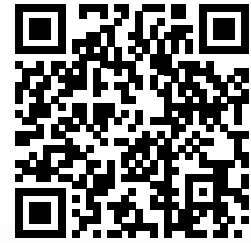
Soldatene skal forsvare lokalsamfunnet der de bor

HV er organisert i 12 distrikter og 207 områder

Returadresse:
HEIMEVERNSSTABEN
POSTBOKS 393 TERNINGMOEN
2403 ELVERUM

Ikke for alle, men
kanskje for deg?

*Søk opptak til
innsatsstyrkene nå.*

